

ZAKON
O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O UVELJAVLJANJU PRAVIC IZ JAVNIH
SREDSTEV

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Sedanja ureditev sistema pravic iz javnih sredstev, tj. denarne socialne pomoči (v nadaljnjem besedilu: DP), varstvenega dodatka (v nadaljnjem besedilu: VD), pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje (v nadaljnjem besedilu: OZ), pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev (v nadaljnjem besedilu: DZ), otroškega dodatka (v nadaljnjem besedilu: OD), državne štipendije (v nadaljnjem besedilu: DS), znižanega plačila vrtca (v nadaljnjem besedilu: VR), subvencije malice za učence in dijake (v nadaljnjem besedilu: MU), subvencije kosila za učence (v nadaljnjem besedilu: KU), oprostitve plačila socialnovarstvenih storitev (v nadaljnjem besedilu: SO), prispevka k plačilu družinskega pomočnika (v nadaljnjem besedilu: DR), subvencije najemnine (v nadaljnjem besedilu: NA), je določena s procesnim Zakonom o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (v nadaljnjem besedilu: ZUPJS), objavljenem v Uradnem listu Republike Slovenije, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12-ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US in 88/16 ter materialnimi zakoni, in sicer Zakonom o socialno varstvenih prejemkih (v nadaljnjem besedilu: ZSVarPre), objavljenem v Uradnem listu Republike Slovenije, št. 61/10, 40/11, 14/13, 99/13, 90/15 in 88/16, Zakonom o vrtcih, objavljenem v Uradnem listu Republike Slovenije, št. 100/05 – uradno prečiščeno besedilo, 25/08, 98/09 – ZIUZGK, 36/10, 62/10 – ZUPJS, 94/10 – ZIU, 40/12 – ZUJF in 14/15 – ZUUJFO, Stanovanjskim zakonom, objavljenem v Uradnem listu Republike Slovenije št. 69/03, 18/04 – ZVKSES, 47/06 – ZEN, 45/08 – ZVeTl, 57/08, 62/10 – ZUPJS, 56/11 – odl. US, 87/11 in 40/12 – ZUJF, Zakonom o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, objavljenem v Uradnem listu Republike Slovenije, št. 26/14 in 90/15, Zakonom o štipendiranju, objavljenem v Uradnem listu Republike Slovenije, št. 56/13, 99/13 – ZUPJS-C in 8/16, Zakonom o šolski prehrani, objavljenem v Uradnem listu Republike Slovenije, št. 3/13, 46/14 in 46/16 – ZOFVI-K ter Zakonom o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, objavljenem v Uradnem listu Republike Slovenije, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 91/07, 76/08, 62/10 – ZUPJS, 87/11, 40/12 – ZUJF, 21/13 – ZUTD-A, 91/13, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 111/13 – ZMEPIZ-1, 95/14 – ZUJF-C in 47/15 – ZZSDT.

Centri za socialno delo (v nadaljnjem besedilu: CSD) od leta 2012 naprej odločajo o dvanajstih pravicah iz javnih sredstev in so z ZUPJS dobili v reševanje številne nove pravice, ki so jih pred zakonom reševali drugi organi (v letu 2014 so z novelo ZSVarPre dobili v reševanje še dve pravici – posebni obliki izredne denarne socialne pomoči). Ne glede na vse prednosti ZUPJS (enotna vstopna točka, enotno upoštevanja oseb, dohodkov in premoženja, enotna vloga, enoten informacijski sistem, preglednost prejemanja javnih sredstev) se je bistveno povečal obseg dela, nudenje strokovne pomoči različnim skupinam uporabnikov pa se je občutno zmanjšalo. Z namenom odprave prevelike obremenjenosti CSD-jev z administrativno upravnimi postopki in posledično odprave zaostankov pri reševanju pritožb zoper odločbe CSD-jev v zvezi s pravicami iz javnih sredstev ter premajhne usmerjenosti k reševanju konkretnih stisk uporabnikov, je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v nadaljnjem besedilu: MDDSZ) pričelo s projektom reorganizacije CSD-jev, ki vključuje tri med seboj povezane projekte:

1. Spremembo ZUPJS z uvedbo informativne odločbe, katerega cilj je poenostavitev in racionalizacija postopkov odločanja o letnih pravicah (OD, DS, VR, MU in KU) podobno kot pri informativnem izračunu za dohodnino, s čimer bi se razbremenilo delavce na CSD-jih (vodenja posebnih ugotovitvenih postopkov) ter stranke (vlaganja ponovnih vlog za uveljavljanje pravic iz javnih sredstev). Cilj je zagotoviti sodoben socialnovarstveni sistem, ki omogoča enovit, hiter, strokoven in učinkovit način odločanja o pravicah iz javnih sredstev.

2. Uvajanje socialne aktivacije kot novega pristopa pri delu predvsem z dolgotrajnimi prejemniki socialnih transferjev v socialnem varstvu, katerega cilj je s smotrno uporabo evropskih sredstev evropskega socialnega sklada zagotoviti učinkovit pristop k socialni aktivaciji, tako z vidika razvoja in umestitve sistema ter razvoja dostopnih in kvalitetnih programov socialne aktivacije. Zagotoviti se želi predvsem:

1. Povezanost vseh deležnikov, ki obravnavajo ranljive skupine in socialno izključene;
2. Intenzivnejšo/bolj poglobljeno obravnavo posameznika, preden se vključi v program socialne aktivacije – ustrezno prepoznavanje potreb posameznika in možnosti za vključitev v programe;
3. Razviti in zagotoviti dovolj dostopnih in kvalitetnih programov, kamor bi vključili posameznike – z namenom dviga socialnih in zaposlitvenih kompetenc in možnosti za izhod na trg dela.

3. Novo organiziranost (organizacijsko strukturo) CSD-jev, katerega cilj je povečati učinkovitost, zagotoviti racionalizacijo dela ter racionalnejšo rabo vseh virov in sredstev. Koncept je:

- Zaradi uresničitve ključnih ciljev reorganizacije centrov za socialno delo se predvideva združevanje CSD-jev v večje območne CSD-je. CSD-ji bodo poslovali na več enotah, ki bodo ostale v krajih, kjer imajo sedež zdajšnji CSD-ji. Za celotno območje se na enem mestu izvaja vodenje in upravljanje. Za organizacijo in vodenje strokovnega dela in poslovanja CSD-ja je odgovoren direktor. Znotraj vsakega izmed območnih CSD-jev bo delovala skupna splošna služba, ki bo zajemala računovodstvo, administrativne naloge, pravno in kadrovske službe. Pri območnih CSD-jih bo oblikovana skupna strokovna služba. Znotraj območnega CSD-ja bo ustanovljena enota za odločanje o pravicah iz javnih sredstev, v pristojnosti katere bo vodenje postopkov in odločanje o pravicah iz javnih sredstev, in sicer o OD, VR, DS, MU in KU. Pri vsakem območnem centru za socialno delo bo delovala interventna služba, pri nekaterih pa tudi krizni centri za otroke in mladostnike.
- Ohrani se število 62 enot CSD, ki opravljajo strokovne naloge enako kot do sedaj, le s to razliko, da se na enoti CSD ohrani sprejemanje vlog za ZUPJS in reševanje vlog za mesečne pravice (tudi odločanje), vse ostale zadeve po ZUPJS gredo na enoto za ZUPJS.
- Znotraj vsakega območnega CSD-ja se ustanovi enota za ZUPJS, ki deluje na celotnem območju CSD-ja.

Pravna podlaga za izvedbo projekta **Uvajanje socialne aktivacije kot novega pristopa pri delu s prejemniki socialni transferjev v socialnem varstvu** in za črpanje ESS sredstev za namen socialne aktivacije je zagotovljena z Zakonom o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 23/07 – popr., 41/07 – popr., 61/10 – ZSVarPre, 62/10 – ZUPJS, 57/12, 39/16 in 52/16 – ZPPreb-1). Pravna podlaga za izvedbo projekta **Nova organiziranost (organizacijska struktura) CSD** bo zagotovljena z novelo Zakona o socialnem varstvu. S predlogom tega zakona pa se zagotavlja pravna podlaga za izvedbo projekta **Sprememba ZUPJS z uvedbo informativne odločbe**.

Glavna namena predlogov **sprememb in dopolnitev ZUPJS** sta dva:

- a) informativna odločba (izvedba projekta **Sprememba ZUPJS z uvedbo informativne odločbe**) in
- b) odprava neskladij z Ustavo RS.

a) Projekt informativne odločbe

Glavni izhodišči projekta informativne odločbe sta bili razbremenitev strank (vlaganja nekaterih vlog) in CSD-jev (odločanja o nekaterih vlogah), vendar pa se želi doseči (še) več ciljev, zato je bilo potrebno izhodišča razširiti in prilagoditi vsem zastavljenim ciljem.

Pri iskanju rešitve se je zgledovalo po informativnem izračunu, ki se izdaja v davčnem postopku (t.i. informativni izračun dohodnine). Ena izmed posledic informativnega izračuna dohodnine je tudi (kot pove že sama beseda) obvestitev (informiranje) stranke o podatkih, s katerimi razpolaga davčni organ. Zgledovanje po informativnem izračunu dohodnine, je pripeljalo do dveh zaključkov. Stranko se z

informativnim izračunom seznanjeni z ugotovitvami upravnega organa, hkrati pa se z avtomatičnim načinom izdelave informativnega izračuna razbremenijo upravni organi.

V skladu z navedenim se je projekt informativne odločbe razširil na dva koncepta:

- a1) Informativna odločba
- a2) Avtomatična informativna odločba za letne pravice

a1) Informativna odločba

Tako laična kakor tudi strokovna javnost, že nekaj časa CSD-jem očita, da strank ne seznanja z ugotovitvami v upravnem postopku pred izdajo odločbe, s čimer so kršene določbe Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13; v nadaljnjem besedilu: ZUP) – načelo zaslišanja stranke¹, pravica stranke do seznanitve z uspehom dokazovanja (ter da se o tem izreče)² in dolžnostjo CSD-ja, da ne izda odločbe, če stranki ni dana možnost, da se izreče o dejstvih in okoliščinah, ki so pomembna za izdajo odločbe³.

V praksi ima stranka možnost vse okoliščine za katere meni, da so pomembne za odločitev, napisati na vlogi, s katero uveljavlja posamezno pravico iz javnih sredstev. CSD na podlagi podatkov, ki so navedeni na vlogi (in pridobljenih po uradni dolžnosti) ter okoliščin, ki so napisane na vlogi, odloči o zadevi, stranka pa ima možnost pritožbe o ugotovitvah CSD. Sodna praksa navedene prakse ne podpira, zato je bilo treba poiskati drugačno rešitev.

Za leto 2015 je bilo izdanih več kot 750.000 (pozitivnih in negativnih) odločb in sklepov za pravice iz javnih sredstev, zato ni realno pričakovati, da bi CSD-ji v vseh primerih vabili stranke, da bi le-te dobile možnost za seznanitev z uspehom dokazovanja (in da se o tem izrečejo). Navedeno bi namreč v praksi pomenilo zelo veliko dodatno obremenitev CSD-jev (kar bi lahko pripeljalo celo do kolapsa CSD-jev), hkrati pa povzročilo nezadovoljstvo strank, saj bi nastale ogromne zamude pri odločanju.

V skladu z navedenim se je razmišljalo, da bi izdaja informativnega izračuna, ki bi imel navedeno vlogo, rešila zatečeno stanje. Zoper informativni izračun, bi imela stranka možnost ugovora. Z ugovorom se da stranki možnost, da se opredeli do vseh ugotovitev CSD-ja. V primeru, da stranka ne bi ugovarjala, bi informativni izračun postal odločba.

Ob preučevanju te možnosti je bilo ugotovljeno, da bi morale stranke čakati na izvršljivost takšnega informativnega izračuna (ki bi se še vedno vročal z navadno pošto in bi veljala fikcija vročitve podobno, kot to velja za odločbe po ZUPJS), kar pa pomeni, da bi glede prejemanja (npr. DSP ali OD) oziroma uveljavljanje pravice (npr. VR ali NA) nastal vsaj enomesečni zamik od izdaje informativnega izračuna, kar glede na naravo oziroma namen pravic iz javnih sredstev ni sprejemljivo. Stranka bi sicer imela tudi možnost odpovedati se pravici do ugovora, vendar pa je to v nasprotju z osnovnima ciljema predloga – razbremenitev strank in CSD-jev.

Na podlagi zgoraj navedenega se s predlogom tega zakona predlaga, da je informativni izračun tudi izvršljiv. Z navedenim se informativni izračun preoblikuje v informativno odločbo, vendar se ohrani njegova osnovna funkcija, tj. seznanitev stranke z ugotovitvami CSD-ja in možnost stranke, da se izreče o teh ugotovitvah. Predlaga se tudi, da o ugovoru zoper informativno odločbo odloča CSD, saj je osnovni cilj informativne odločbe, kot že omenjeno, da ima stranka možnost izreči se o ugotovitvah CSD (pred izdajo odločbe). CSD lahko pri obravnavi ugovora odloči v korist ali škodo stranke, odvisno od ugotovljenega dejanskega stanja. Informativna odločba tako ne bi imela narave »dokončne odločitve organa«, kot je to z običajno odločbo, ampak bi bila informativna odločba obvestilo, ki je hkrati izvršljivo. Tako se predlaga, da se pri odločanju glede ugovora (zgolj) smiselno uporabljajo določbe ZUP glede pritožbe (kdo lahko vloži ugovor, pravočasnost...), glede postopka po ugovoru pa se smiselno uporabljajo določbe ZUP glede postopka pred izdajo odločbe.

Nadaljnji postopek je enak kot do sedaj – možnost pritožbe zoper odločbo CSD in možnost (dvostopenjskega) sodnega varstva.

---

¹ 9. člen ZUP

² 5. točka tretjega odstavka 146. člena ZUP

³ Četrty odstavek 146. člena ZUP

a2) Avtomatična informativna odločba za letne pravice

Avtomatična informativna odločba je avtomatiziran način izdajanja odločb, s katerim se načrtuje razbremenitev CSD-jev.

V praksi se je izkazalo, da je prenos odločanja o nekaterih pravicah iz javnih sredstev in novega načina odločanja CSD-je obremenilo bolj od pričakovanj. Namreč število upravnih postopkov o pravicah iz javnih sredstev se je med letoma 2010 in 2015 skoraj podvojilo, zato se predlaga uvedba informativne odločbe, ki bo po eni strani razbremenila stranke vlaganja ponovnih vlog za nekatere pravice iz javnih sredstev (avtomatično podaljšanje pravice), hkrati pa CSD-je v veliki meri razbremenila odločanja o teh vlogah.

V ZUPJS se pravice glede na ugotavljanje dohodka delijo v dve skupini:

- mesečne pravice, kjer se dohodek praviloma ugotavlja na podlagi dohodkov iz treh mesecev pred vložitvijo vloge (DP, VD, OZ, DZ, NA, SO in DR) in
- letne pravice, kjer se dohodek praviloma ugotavlja na podlagi dohodkov iz preteklega leta pred vložitvijo vloge (OD, DS, VR, MU in KU).

Mesečne pravice so občutljivejše⁴, zato se pri njih upoštevajo vse spremembe, ki vplivajo na višino pravice, medtem ko so letne pravice nekoliko manj občutljive⁵, zato se pri njih upoštevajo samo točno določene spremembe⁶. Pri osebah z najnižjimi dohodki se letne pravice dopolnjujejo z mesečnimi pravicami. Glede na občutljivo naravo mesečnih pravic je že po vsebini neprimerno razmišljanje v smeri popolne avtomatizacije odločanja o teh pravicah, saj ta krog oseb tudi najpogosteje potrebuje strokovno pomoč, ki jo nudijo CSD-ji, prav tako pa zaradi pogostih sprememb, ki vplivajo na višino oziroma obdobje prejemanja teh pravic, to tudi ne bi bilo smiselno.

Letne pravice so manj občutljive in kljub temu, da jih je številčno manj⁷, se o teh pravicah izda več odločb, kot izhaja iz nadaljevanja.

Za leto 2015 je bilo izdanih več kot 750.000 (pozitivnih in negativnih) odločb in sklepov za pravice iz javnih sredstev od tega za⁸:

- OD več kot 250.000 odločb za več kot 380.000⁹ otrok;
- DS več kot 80.000 odločb za približno 65.000 dijakov in študentov;
- VR več kot 120.000 odločb za več kot 130.000 otrok;

---

⁴ Do mesečnih pravic so upravičene osebe z najnižjimi dohodki.

⁵ Letne pravice so namenjene tudi osebam, ki niso materialno ogrožene.

⁶ Drugi in tretji odstavek 42. člena ZUPJS:

(2) Upravičenec do denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka, subvencije najemnine, pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev, pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje, oprostitve plačila socialnovarstvenih storitev in prispevka k plačilu družinskega pomočnika mora centru za socialno delo sporočiti vsa dejstva, okoliščine in vse spremembe, ki vplivajo na upravičenost do pravice iz javnih sredstev, njeno višino ali obdobje prejemanja, v osmih dneh od dne, ko je taka sprememba nastala ali je zanjo izvedel.

(3) Upravičenec do otroškega dodatka, državne štipendije in znižanega plačila vrtca mora centru za socialno delo sporočiti naslednje spremembe, ki pri teh pravicah lahko vplivajo na upravičenost do pravice iz javnih sredstev, njeno višino ali obdobje prejemanja: spremembo števila oseb ali upravičencev, spremembo ali vključitev v vzgojno-izobraževalni oziroma visokošolski zavod, spremembo statusa učenca, dijaka ali študenta, spremembo stalnega prebivališča in spremembo vrste periodičnega dohodka, pri državni štipendiji pa tudi druge okoliščine, ki po zakonu, ki ureja štipendiranje, vplivajo na to pravico, v osmih dneh od dneva, ko je taka sprememba nastala ali je zanjo izvedel.

⁷ Praviloma se pravica do MU oziroma KU uveljavlja na podlagi podatkov iz odločbe o OD, zato se posebne odločbe za ti dve pravici izdajajo le izjemoma (praviloma v primeru, če je družina do OD upravičena v drugi državi).

⁸ Odločbe za MU oziroma KU niso posebej prikazane, saj je število teh odločb nizko (približno 1.000 letno) – praviloma se pravica do MU oziroma KU uveljavlja na podlagi podatkov iz odločbe o OD, zato je število le-teh tako nizko.

⁹ Šteti so samo otroci, za katere je bil OD, DS ali VR ugoden - isti otroci so šteti večkrat, če je bilo za njih izdanih več pozitivnih odločb.

- Ostale pravice več kot 300.000 odločb za več kot 400.000¹⁰ oseb.

Iz zgoraj navedenega je razvidno, da je približno 60 % vseh odločb iz javnih sredstev izdanih za letne pravice. Pri tem je treba upoštevati, da ima kar četrtina od teh odločb pri OD in VR začetek veljavnosti s 1. 9., čeprav ti pravici nista neposredno vezani na šolsko leto. Vse DS za dijake se odločajo s 1.9., saj se štipendija dodeli za šolsko leto, medtem ko se vse DS za študente odločajo s 1.10. za študijsko leto.

Že na podlagi navedenega je razvidno, da bi avtomatizacija odločanja o letnih pravicah lahko močno razbremenila CSD-je. Pri navedenem se je treba zavedati tudi nekaterih omejitev, saj določenih podatkov v javnih evidencah ni (npr. o zunajzakonski skupnosti), kar pa pomeni, da vseh postopkov odločanja o letnih pravicah ni mogoče avtomatizirati. Zaradi navedenega ni mogoče avtomatizirati:

- prve vloge, s katero se uveljavljajo letne pravice in
- sprememb, ki nastanejo med trajanjem¹¹ letne pravice.

Še vedno ostane 150.000 - 200.000 odločb, ki jih CSD-jem v idealnem primeru ne bi bilo treba ročno obdelati, ampak bi to namesto njih naredil informacijski sistem. Namreč glavno izhodišče za informativno odločbo je načeloma razbremeniti CSD-je »birokratskih postopkov«, v katerih je potrebno »zgolj« pridobiti nove podatke (npr. novo višino istega dohodka ali novo vrednost istega premoženja) in jih obdelati na način, ki ga je že uporabil CSD. Kot je že zgoraj navedeno, določenih podatkov v javnih evidencah ni, obstajajo pa indici o spremembi okoliščin (npr. samski osebi se rodi otrok, kar nujno ne pomeni zunajzakonske zveze te osebe, vsekakor pa rojstvo otroka na to nakazuje). Takšnih informacij ni mogoče avtomatsko obdelati, zato bodo morali takšne postopke še vedno izvajati CSD-ji.

Za uvedbo avtomatične informativne odločbe obstajajo še drugi razlogi:

- a1.1) enakopravnejše obravnavanje strank in
- a1.2) kontinuirano prejemanje pravic.

a1.1) V procesu nastajanja predloga se je tehtalo, ali naj se informativne odločbe izdajajo mesečno (podaljševanje pravic) oziroma ali naj se informativne odločbe izdajajo na nek presečni datum. Namreč iz prakse je razvidno, da v javnosti obstaja nezadovoljstvo, ker se lahko do vključno meseca maja¹² upoštevajo dohodki iz predpreteklega leta. Zaradi navedenega se je razmišljalo, da bi se informativne odločbe izdajale v mesecu juniju, vendar pa se je ugotovilo, da se v mesecu juniju že začenejo letni dopusti, kar pomeni, da vsi vlagatelji lahko ne bi imeli možnosti ugovora, saj bi lahko rok za ugovor ob vrnitvi že potekel. Poleg navedenega pa je bilo ugotovljeno tudi, da velika količina sprememb (statusi šolanja) nastane v mesecu septembru, kar pa pomeni, da bi morali CSD-ji še vedno izdajati nove odločbe. To bi predstavljalo veliko manjšo razbremenitev CSD-jev, kot če bi se informativne odločbe izdajale v mesecu septembru. Tako se predlaga, da se vse odločbe (iztekle v avgustu in veljavne v septembru) za OD, VR, MU, KU in DS za dijake podaljšajo/preverijo v mesecu septembru (odločbe za DS za študente se bodo praviloma preverjale v mesecu oktobru). Zaradi tega se bo dejansko izdalo več odločb kot sedaj, vendar pa se bodo te odločbe izdajale s pomočjo informacijskega sistema, zato zaradi tega CSD-ji ne bodo dodatno obremenjeni.

a1.2) Eden izmed razlogov za informativno odločbo je tudi kontinuirano prejemanje pravic, saj se iz prakse ocenjuje, da približno 5 % upravičencev nove vloge ne vložijo pravočasno, zato se pojavlja nezadovoljstvo in osebne stiske – predvsem se to opaža pri pravici do VR.

Skladno z navedenim se **samo za letne pravice** predlaga uvedba **avtomatične informativne odločbe**, kar pomeni, da:

1. stranka za vsako letno pravico najprej poda prvo vlogo, s katero se strinja, da se avtomatično podaljšajo letne pravice – tako se bo letna pravica (v kolikor bo odobrena), avtomatično podaljšala oziroma preverila meseca septembra¹³;

¹⁰ Štete so vse osebe (odrasli in otroci), ki so jim bile priznane pravice - iste osebe so štete večkrat, če je bilo zanje izdanih več pozitivnih odločb.

¹¹ Sem spadajo tudi spremembe, ki sedaj sovpadajo z vložitvijo vloge in je zato to dejstvo sporočeno na (novi) vloge.

¹² 31. 5. se izda druga tranša informativnih izračunov FURS.

¹³ Zgolj zaradi jasnosti se tudi tukaj poudarja, da se »negativne pravice« ne bodo preverjale, saj pravica ne obstaja (bila je zavrnjena).

2. se v prehodu šteje, da je vsak vlagatelj podal soglasje za avtomatično podaljšanje pravic, razen v primeru, če pisno obvesti CSD, da tega ne želi – ne glede na soglasje se veljavna letna pravica v mesecu septembru preveri po uradni dolžnosti;
3. če vlagatelj pisno sporoči, da ne želi avtomatičnega podaljšanja letnih pravic ali če je pravica zavrnjena, mora vlagatelj vložiti novo vlogo, ki se rešuje po »običajnem« postopku;
4. v mesecu septembru CSD na avtomatiziran način preveri vse potekle letne pravice v mesecu avgustu in vse veljavne pravice v mesecu septembru ter se avtomatično pridobijo podatki za novo odločanje (pri DS za študente se oba datuma zamakneta za en mesec);
5. če se informacijsko ugotovi, da ni bilo sprememb (ki jih vnaprej ni mogoče opredeliti¹⁴), potem se izda avtomatična informativna odločba, v nasprotnem primeru pa se postopek preusmeri v odločanje po uradni dolžnosti CSD, ki izda prvostopno odločbo (po novem informativno odločbo – glej zgoraj);
6. ima stranka zoper informativno odločbo možnost ugovora, o katerem odloča CSD;
7. ima stranka zoper odločbo CSD možnost pritožbe, o kateri praviloma odloča MDDSZ;
8. ima stranka zoper odločbo MDDSZ še dvostopenjsko sodno varstvo;
9. v primeru avtomatičnih informativnih odločb, če CSD ugotovi (množične) napake lahko v šestih mesecih po izdaji odločbe izda novo avtomatično informativno odločbo;
10. v obdobju od uveljavitve do uporabe zakona se bo izvedlo več faz testiranja informativne odločbe.

b) Odprava neskladij z Ustavo RS

Ustavno sodišče je z odločbo št. U-I-73/15-28 z dne 7. 7. 2016 ugotovilo:

1. prvi odstavek 14. člena ZUPJS (dohodek iz dejavnosti se upošteva najmanj v višini 75% bruto minimalne plače) je v neskladju z Ustavo;
2. drugi odstavek 7. člena Pravilnika o načinu ugotavljanja premoženja in njegove vrednosti pri dodeljevanju pravic iz javnih sredstev ter o razlogih za zmanjševanje v postopku dodelitve denarne socialne pomoči (Uradni list RS, št. 8/12 in 99/15) je v delu, ki določa, da se vrednost lastniških deležev gospodarskih družb ali zadrug lahko ugotavlja tudi le iz izpisa iz sodnega registra, v neskladju z Ustavo.

Ustavno sodišče je Državnemu zboru RS odredilo, da mora ugotovljeno neskladje iz 1. točke odpraviti v roku enega leta po objavi te odločbe v Uradnem listu RS, medtem ko mora MDDSZ ugotovljeno neskladje iz 2. točke odpraviti v roku šestih mesecev po objavi.

Ustavno sodišče je ugotovilo neskladnost 14. člena ZUPJS z Ustavo, ker meni, da »...za takšno ureditev ni najti razumnega razloga, ki bi izhajal iz narave stvari...« samo zato, »...ker opravljajo (primarno) delo v okoliščinah neodvisnosti in avtonomnosti in se jim (zgolj) zato kot njihov dohodek, ki je pomemben za ugotovitev njihovega materialnega položaja, upošteva določen fiktivni dohodek in ne njihov dejanski dohodek iz tega naslova«. Dalje Ustavno sodišče meni, da »...če obstoječi (davčni, kazenski idr.) nadzor ni zadosten oziroma se ne izvaja ustrezno, to ne more biti (sámo po sebi) vzrok za preprečitev dostopa do pomoči iz javnih sredstev (v celoti ali deloma) osebam, ki opravljajo dejavnost (neupoštevajoč pri tem dejanskega stanja posameznikov), pa to pomoč potrebujejo«.

Skladno z navedenim se predlaga, da se načeloma odpravi domneva upoštevanja dohodka iz dejavnosti vsaj v višini 75% bruto minimalnega dohodka in se ohrani le za primere začetka opravljanja dejavnosti. Navedeno pomeni, da se bo po predlogu načeloma dohodek iz dejavnosti ugotavljal na podlagi podatkov Finančne uprave Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: FURS), tako kot se upoštevajo drugi dohodki. Poudariti je potrebno, da so se že sedaj upoštevali podatki pridobljeni od FURS-a, vendar pa so se upoštevali le v primeru, če so presegali 75% bruto minimalnega dohodka.

Kot navedeno se za začetek opravljanja dejavnosti, še vedno uporablja navedena domneva, saj podatki o dohodku iz dejavnosti ne obstajajo, ker samostojni podjetniki podatkov mesečno ne poročajo FURS-u, ampak počno to enkrat letno. Zaradi navedenega se predlaga ohranitev domneve ob možnosti, da lahko samostojni podjetnik dokazuje, da takšnega dohodka ne prejema.

---

¹⁴ Npr. mogoče je avtomatično ugotoviti, da se polnoletni otrok ne šola več (iz vira se pridobi podatek o rojstvu in statusu šolanja), medtem ko ni mogoče ugotoviti zunajzakonske zveze.

Posledica stališča Ustavnega sodišča je tudi predlog spremembe 5. točke prvega odstavka 18. člena ZUPJS, po kateri se sedaj v premoženje ne štejejo poslovni prostori in poslovne stavbe, drugi objekti in premoženje, ki ga vlagatelj ali druga oseba, ki se upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja, uporablja za oziroma pri pridobivanju dohodka iz dejavnosti, dokler ta dohodek iz dejavnosti mesečno dosega vsaj višino 75 % bruto minimalne plače. Namreč nepošteno bi bilo, da bi se samostojnemu podjetniku, ki zasluži manj (kot 75 % bruto minimalne plače) upoštevalo premoženje, ki ga uporablja pri dejavnosti, medtem ko se samostojnemu podjetniku, ki zasluži več (kot 75 % bruto minimalne plače) navedeno premoženje, pri ugotavljanju materialnega položaja, ne bi upoštevalo. V skladu z navedenim se predlaga, da se premoženje, ki se uporablja pri izvajanju dejavnosti, ne upošteva, ne glede na višino dohodka iz dejavnosti.

Ustavno sodišče je prav tako ugotovilo neskladnost z Ustavo tudi glede drugega odstavka 7. člena Pravilnika o načinu ugotavljanja premoženja in njegove vrednosti pri dodeljevanju pravic iz javnih sredstev ter o razlogih za zmanjševanje v postopku dodelitve denarne socialne pomoči je v delu, ki določa, da se vrednost lastniških deležev gospodarskih družb ali zadrug lahko ugotavlja tudi le iz izpisa iz sodnega registra, ker meni:

»Pravilnik je s tem, ko je določil, da se primerljiva vrednost deleža gospodarskih družb ali zadrug ugotavlja na podlagi izpisa iz sodnega registra, spremenil vsebino zakonske določbe, ki določa, da se vrednost teh deležev ugotavlja na podlagi primerljive tržne vrednosti takega premoženja. Zožil je domet te zakonske določbe. Zato je drugi odstavek 7. člena Pravilnika v delu, ki določa, da se vrednost lastniških deležev gospodarskih družb ali zadrug ugotavlja iz izpisa iz sodnega registra, v neskladju z drugim odstavkom 120. člena Ustave.«.

Poudariti je potrebno, da vloge za dodeljevanje pravic vlagajo osebe, ki menijo, da so v materialni stiski. Navedeno pomeni, da mora biti postopek dodeljevanja pravic iz javnih sredstev tako ekonomičen, kakor tudi hiter. Iz prakse je razvidno, da je standard primerljive tržne vrednosti prezahteven za takšno vrsto postopka, saj (javna) evidenca o navedeni vrednosti ne obstaja, prav tako pa CSD-ji ne razpolagajo s potrebnimi zelo specifičnimi znanji za njeno ugotavljanje. Ugotavljanje primerljive tržne vrednosti bi se tako lahko izvedlo le s pomočjo sodnega izvedenca, kar pa pomeni možnost nastanka nesorazmernih stroškov z ugotavljanjem navedene vrednosti, hkrati pa tudi podaljšanje postopka.

Zaradi navedenega se za odpravo tega neskladja predlaga sprememba ZUPJS v smeri, kjer se lahko približek vrednosti deleža gospodarskih družb ali zadrug ugotovi na podlagi podatkov iz uradnih evidenc, pri čemer se ne zahtevajo posebna specializirana znanja. Tako se predlaga, da se vrednost navedenega premoženja ugotovi na podlagi podatkov o osnovnem kapitalu (in deležu lastništva), ki se lahko pridobijo iz uradnih evidenc.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

S predlaganimi spremembami zakona se želi poenostaviti in racionalizirati postopke odločanja o letnih pravicah (OD, DS, VR, MU in KU), podobno kot pri informativnem izračunu za dohodnino, s čimer se želi razbremeniti delavce na CSD-jih (vodenja posebnih ugotovitvenih postopkov) ter stranke (vlaganja ponovnih vlog za uveljavljanje pravic iz javnih sredstev). Cilj je zagotoviti sodoben socialnovarstveni sistem, ki omogoča enovit, hiter, strokoven in učinkovit način odločanja o pravicah iz javnih sredstev.

S predlaganimi spremembami zakona se želi tudi odpraviti neskladji z Ustavo, ugotovljenima z odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. št. U-I-73/15-28 z dne 7. 7. 2016.

2.2 Načela

Pri pripravi zakona smo upoštevali:

Načelo ekonomičnosti uveljavljanja pravic iz javnih sredstev, kar pomeni, da je za stranko zagotovljen hiter in učinkovit postopek uveljavljanja pravic s čim manjšimi stroški. Načelo je v predlog zakona vpeljana z novim postopkom izdaje informativne odločbe in upoštevanja vrednosti deležev v gospodarskih družbah ali zadrugah.

Načelo enakosti pred zakonom, kar pomeni, da je treba bistveno enaka dejanska stanja obravnavati enako. Če se taka stanja obravnavajo različno, mora za razlikovanje obstajati razumen razlog, ki izhaja iz narave stvari. Načelo je v predlog zakona vpeljeno z možnostjo izpodbijanja zakonske domneve upoštevanja dohodka iz dejavnosti v višini 75% bruto minimalne plače in ugotavljanje (preverjanje) upravičenosti do letnih pravic na presečni datum.

Načelo pravne državne oziroma načelo zakonitosti pri izdaji podzakonskih aktov, kar pomeni, da morajo imeti podzakonski akti vsebinsko podlago za izdajo le-tega v zakonu. Načelo je v predlog zakona vpeljeno z novo zakonsko določbo glede upoštevanja vrednosti lastniških deležev gospodarskih družb ali zadrug.

2.3 Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev:

Predlogi rešitev so predstavljeni pod točko 1. Ocena stanja in razlogi za sprejem zakona.

b) Način reševanja:

Načini reševanja so predstavljeni pod točko 1. Ocena stanja in razlogi za sprejem zakona.

c) Normativna usklajenost predloga zakona:

Predlog zakona je skladen z veljavnim pravnim redom Republike Slovenije in ni predmet usklajevanja z mednarodnimi obveznostmi Republike Slovenije niti s pravnim redom Evropske unije.

Uskladitev s predpisi, ki jih je treba sprejeti oziroma spremeniti in »paketno« obravnavati, ni potrebna.

č) Usklajenost predloga zakona:

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1 PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH

HRVAŠKA

Postopek za priznavanje pravic iz socialnega varstva iz Zakona o socialnem varstvu se začne na zahtevo ali po uradni dolžnosti. Stranka poda vlogo osebno v centrih za socialno varstvo ali po pošti. S pisno izjavo mora omogočiti dostopnost do podatkov, ki se nanašajo na vlogo. Avtomatizacija postopka odločanja je odvisna od pravice, o kateri se odloča (pri kompleksnejšem dokaznem postopku je stopnja avtomatizacije nižja). Za vse pravice se uporabljajo predloge odločb, ki se samodejno izpisujejo s predhodno vpisanimi podatki. Vsi centri za socialno varstvo so medsebojno povezani v spletni aplikaciji SocSkrb, v kateri vodijo evidence o uporabnikih in pravicah, evidentirajo postopke, izdelujejo dokumente in odločbe o priznavanju pravic iz sistema socialnega varstva ter pridobivajo podatke, potrebne za vodenje postopka, iz informacijskih sistemov drugih institucij (iz zbirk podatkov o premoženju, prejemkih, brezposelnosti, iz OIB sistema).

LITVA

Prosilec mora izpolniti vlogo in ji priložiti zahtevane dokumente (tudi dokumentacijo o dohodku in premoženju posameznika ali družine: za socialno pomoč in nadomestilo za ogrevanje, toplo in pitno vodo - o dohodku in premoženju posameznika ali družine; za otroški dodatek za otroke v družinah z enim ali dvema otrokoma - dokumente o dohodku; za socialno pomoč za učence - dokumenti o dohodku). Vlagateljem teh dokumentov ni potrebno predložiti, če uradni organ pridobiva podatke iz državnih in lokalnih evidenc in iz državnih informacijskih sistemov. Vlogo lahko stranka poda v papirnati ali v elektronski obliki. Stranke o odločitvi niso predhodno obveščene, ampak so seznanjene le s končno odločbo (ter načinom pritožbe in vzroki za negativno odločitev).

LATVIJA

Stranka zaprosi za občinske socialne prejemke (zagotovljeni minimalni dohodek in stanovanjski dodatek) z vlogo v prosti obliki ali v posebej predpisani obliki. Vloga se lahko vloži v pisni obliki, po pošti, pa tudi v elektronski obliki ali po elektronski pošti.

Preverjanje materialnega položaja se izvaja v enotnem občinskem sistemu socialnih storitev, ki pridobiva podatke iz drugih registrov podatkov (registra prebivalstva, zemljiške knjige, jamstvenega in preživninskega sklada, državne agencije za socialno zavarovanje, direktorata za varnost v cestnem prometu, državne agencije za zaposlovanje, državnega zavoda za zaposlovanje, državne davčne uprave, registra podjetij, strokovne zdravstveno-delovne komisije za delo in zdravje, nacionalnega izobraževalnega informacijskega sistema, uprave za davek na nepremičnine, evidence prebivališča). Če potrebni podatki niso dosegljivi v registrih podatkov lokalnih in državnih oblasti, mora stranka predložiti izjavo o sredstvih za preživljanje in o dohodkih. Podatki iz teh registrov se samodejno uvozijo v enoten občinski sistem socialnih storitev. Vendar pa ta postopek ne more biti popolnoma avtomatičen zaradi več razlogov:

- v podatkovni bazi državne davčne uprave so podatki o bruto dohodku (pred obdavčitvijo), upošteva pa se znesek po obdavčitvi;
- pred sprejemom odločitve lahko občinske socialne službe preverjajo prebivališče posameznika ali družine in s tem verodostojnost navedenih informacij.

Stranke morajo biti obveščene v primeru negativne odločitve, v primeru pozitivne odločitve pa to ni nujno. V vsakem primeru pa imajo stranke pravico zahtevati in dobiti pisno odločitev.

POLJSKA

Večina odločitev o dodelitvi oziroma zavrnitvi dodelitve socialnovarstvenih prejemkov (vključno s socialno pomočjo, otroškim dodatkom po programu Družina 500 plus, dodatkom za družino in prejemkom iz preživninskega sklada), se izdaja v obliki uradne upravne odločbe. Vloge (zahteve, pojasnila, pritožbe, ugovori) se lahko vložijo v pisni obliki, s telegrafskimi sredstvi, telefaksu ali po elektronski pošti, na obrazcu, ki se nahaja na spletni strani ustreznega organa javne uprave, ki omogoča vnos podatkov v računalniški sistem tega organa, ali pa se podajo ustno na zapisnik. Obstaja tudi možnost predložitve vloge za otroški dodatek po programu Družina 500 plus prek bančnih spletnih strani.

Ne obstaja avtomatiziran način izdaje odločb o dodelitvi socialnovarstvenih prejemkov; vsak primer se rešuje individualno. Delavci centrov za socialno pomoč lahko uporabijo predloge upravnih odločb, ko rešujejo individualno vlogo in vnašajo potrebne podatke ali uporabljajo računalniško programsko opremo za zagotovitev učinkovite obravnave vlog in odločanja. Ne obstaja zakonska zahteva niti splošna praksa obveščanja strank o ugotovitvah oziroma o vsebini odločbe pred uradno izdajo odločbe.

Večina odločitev o dodelitvi oziroma zavrnitvi dodelitve socialne pomoči se izda potem, ko je socialni delavec izvedel razgovor o družinskih razmerah, v katerem je preveril celoten položaj družine, vključno s finančnimi in premoženjskimi vidiki. Od prosilca lahko zahteva predložitev izjave o dohodkih in premoženju. Zavrnitev predložitve izjave je podlaga za ne-dodelitev prejemka.

ROMUNIJA

Prejemki socialne pomoči se dodeljujejo na podlagi pisne vloge. Vloga se vloži na standardnem obrazcu, v katerem se navede podatke o družinskih članih, njihovih dohodkih, premoženju, izobraževalnem in poklicnem položaju, o posebnih potrebah in specifičnih okoliščinah. Za prejemke socialne pomoči iz državnega proračuna obstaja običajen obrazec - papirnata vloga, kateri se priloži zahtevane dokumente.

Pravice do prejemkov socialne pomoči ne morejo biti dodeljene samodejno. Preverjanje pogojev za upravičenost izvajajo Okrožne agencije za plačila in socialno inšpekcijo ali lokalne oblasti, odvisno od vrste pravice, na podlagi vloži priloženih dokumentov, informacij iz baz podatkov centralnih in lokalnih organov javne uprave in javnih institucij in na podlagi drugih postopkov. Večina odločitev se izda v informacijskem sistemu SAFIR, potem ko so podatki iz vlog ročno vneseni vanj. Pred izdajo odločbe se odločitve strankam ne sporočajo.

Nacionalna agencija za plačila in socialno inšpekcijo (ANPIS) zagotavlja enoten sistem za vodenje procesa dodeljevanja socialnih prejemkov. Pri njej je ustvarjen enoten informacijski sistem SAFIR za plačevanje in upravljanje socialnih prejemkov, ki trenutno izboljšuje svoje podatkovne baze o upravičencih v sodelovanju z Nacionalnim uradom javnih pokojnin (CNPP), Nacionalna agencija za zaposlovanje (NAE), Civilnim registrom in Nacionalno agencijo za davčno upravljanje (ANAF).

Z aprilom 2018 se bo začel izvajati nov program za ugotavljanje materialnega položaja prosilcev, ki bo združil tri že obstoječe vrste socialnih prejemkov (zagotovljen minimalni dohodek, dodatek za podporo družini in pomoč za ogrevanje stanovanja), s čimer bodo poenostavili uveljavljanje navedenih pravic za uporabnike (stranka bo lahko istočasno zaprosila za te tri pravice). Nov minimalni vključujoči dohodek (MII), ki bo predstavljal državno finančno podporo za pokrivanje minimalnih življenjskih potreb posameznikov in družin v stiski, bo določen kot razlika med ravno dohodkom, določenih z zakonom, in neto dohodkom družine ali posameznika, zaslužnim v določenem časovnem obdobju. Dohodki iz uradnih virov (plače, iz samostojne dejavnosti, iz kmetijske dejavnosti), se bodo upoštevali z odbitkom 50%, vendar ne več kot 400 lei na družino (trenutno se upošteva celoten dohodek družine). Ukrepi za zmanjšanje birokracije in administrativno poenostavitev zajemajo tudi upoštevanje vloži priloženih dokumentov pri uveljavljanju več pravic; oblikovanje enostavnega obrazca v primeru uveljavljanja nove pravice po odločitvi o neki pravici; namesto da bi stranke prinašale potrdila od Okrožne agencije za zaposlovanje po treh mesecih od prejete socialne pomoči, se bo sposobnost upravičenca za delo preverila na podlagi informacij iz uradnih evidenc; preverjanje dohodkov na temelju izmenjave podatkov med različnimi organi; dodeljevanje začasno prekinjenih pravic brez ponovne vložitve vloge (če iz preverjanja situacije ne izhajajo spremembe okoliščin ali razlogi za ukinitve pravic).

CIPER

Vloge za otroški dodatek in dodatek za samohranilstvo se vložijo letno in v originalni papirni obliki. Stranke vlog ne morejo poslati preko faksa ali preko elektronske pošte. Uradne osebe vnašajo podatke ročno in tudi odločbe niso avtomatično izdelane. Stranke so običajno pisno obveščene v zvezi z odločitvijo o zavrnitvi vloge za otroški dodatek.

MADŽARSKA

Prosilec za socialne prejemke, pri katerih se ugotavlja materialno stanje (dodatek za osebe v delovnoaktivni starostni skupini, dodatek za starost), mora vložiti vlogo in ji, odvisno od vrste prejemka, priložiti različne dokumente (zadostuje kopija dokumentov), s katerimi se dokazuje izpolnjevanje kriterijev za upravičenost (dohodek, premoženje, zdravstveno stanje,...). Ker je večina teh dokumentov v papirnati obliki, se tudi vloga pošlje v papirnati obliki (okrožnemu uradu, vladnemu okencu - integrirana vse-na-enem-mestu uprava -, županovemu uradu). Uradniki nudijo strankam pomoč pri izpolnitvi obrazca vloge. Izdelava odločbe ni popolnoma avtomatizirana. Uradniki vnesejo podatke prosilca v socialni informacijski sistem. Sistem pomaga sestaviti odločbo, tako da posreduje podatke v elektronsko

predlogo, toda odločba je dokončana ročno in natisnjena na papir. Stranke se pred izdajo odločbe ne obvešča o odločitvi.

NIZOZEMSKA

Državljeni imajo pravico do komunikacije z vlado na digitalni način. Vse vladne organizacije morajo uporabljati podatke iz registrov in takih podatkov ne smejo zahtevati od državljanov. Sistem 13-ih osnovnih registrov in skupnih informacijskih storitev in standardov temelji na različnih zakonih, katerih skupna načela so: enkratno pridobivanje podatkov in večkratna ponovna uporaba, obvezna uporaba s strani vladnih organov, kakovost podatkov in obvezni povratni mehanizem v primeru napak ter interoperabilnost. Za socialno varstvo so v glavnem odgovorne lokalne oblasti.

Do otroškega dodatka so neodvisno od svojega dohodka upravičene zavarovane osebe, ki vzdržujejo otroke do 18-ega leta starosti. Znesek otroškega dodatka je odvisen od starosti otroka. Osebe, ki so pred kratkim začele živeti ali delati na Nizozemskem, lahko zaprosijo za otroški dodatek, pri tem pa potrebujejo DigiD kodo, s katero izpolnijo spletni obrazec na spletni strani Banke socialnega zavarovanja (SVB). Če kode ne morejo pridobiti, jim Banka socialnega zavarovanja na njihovo prošnjo pošlje obrazec vloge. Osebe, ki že živijo na Nizozemskem, pa prejmejo od SVB pismo (razen, če je otrok rojen zunaj države) 2 - 4 tedne po tem, ko se registrira otrokovo rojstvo. Takoj po prejemu pisma lahko zaprosijo za otroški dodatek preko elektronskega obrazca SVB. Za pridobitev otroškega dodatka za drugega in naslednjega otroka pa jim ni potrebno storiti ničesar, saj SVB avtomatično izračuna novo vrednost dodatka.

Prejemniki otroškega dodatka, so lahko upravičeni tudi do dodatka, vezanega na otroka od davčne uprave. Gre za dodatni mesečni prispevek vlade za družine z nizkimi dohodki. Upravičenost do tega prejemka je odvisna od dohodka družine in od drugih sredstev. Stranki ni potrebno vložiti prošnje na davčno upravo; to zanjo stori SVB in obenem obvesti stranko o tej pravici. Davčna uprava stranko obvesti le o pozitivni odločitvi.

5.2 PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Predlog zakona je skladen z veljavnim pravnim redom Republike Slovenije in ni predmet usklajevanja z mednarodnimi obveznostmi Republike Slovenije niti s pravnim redom Evropske unije.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

Predlog zakona ima administrativne posledice v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov in pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov.

S predlogom zakona se predlaga, da strankam v primeru podaljšanja letne pravic ne bo treba več vlagati vlog, hkrati pa se predlaga razbremenitev CSD-jev z avtomatičnim načinom izdaje večine teh odločb (odločbe bo »izdeloval« informacijski sistem).

Zaradi preverjanja upravičenosti do pravice v mesecu septembru se bo število odločb sicer povečalo, vendar pa to dodatno ne bo obremenilo CSD-jev, saj bo velika večina teh odločb izdana na avtomatičen način.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki:

Predlog zakona nima posledic za okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo:

Predlog zakona ne bo imel učinkov za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje:

S predlaganimi spremembami zakona se poenostavlja in racionalizira postopke odločanja o letnih pravicah (OD, DS, VR, MU in KU), s čimer se razbremenjuje delavce na CSD-jih (vodenja posebnih ugotovitvenih postopkov) ter stranke (vlaganja ponovnih vlog za uveljavljanje pravic iz javnih sredstev) ter tako zagotavlja sodoben socialnovarstveni sistem, ki omogoča enovit, hiter, strokoven in učinkovit način odločanja o pravicah iz javnih sredstev.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Predlog zakona ne bo imel učinkov na dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog zakona ne bo imel učinkov za druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

Sprejeti zakon bo predstavljen ciljnim skupinam ter širši javnosti preko medijev in spleta. Izvajanje sprejetega zakona bo izvajal Inštitut Republike Slovenija za socialno varstvo.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

Zunanji strokovnjak ali pravna oseba, pri pripravi zakona ni sodelovala.

7. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona:

Predlog zakona je bil objavljen na spletnem naslovu Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in na portalu E-demokracija (<http://e-uprava.gov.si/e-uprava/edemokracija.euprava>) dne _____. Pripombe, predloge, mnenja je bilo mogoče posredovati do _____.

V razpravo so bili vključeni:

- nevladne organizacije,
- predstavniki zainteresirane javnosti,
- predstavniki strokovne javnosti,
- občine in združenja občin.

Mnenja, predloge, pripombe so podali:

Pripombe, mnenja in predlogi k določbam veljavnega zakona, ki jih s predlogom tega zakona nismo spreminjali ali dopolnjevali, nismo upoštevali.

Bistvena odprta vprašanja:

8. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles

- dr. Anja Kopač Mrak, ministrica
- Peter Pogačar, državni sekretar
- Martina Vuk, državna sekretarka
- Tanja Amon, v.d. generalne direktorice
- Simon Švarc, podsekretar
- Marko Bučar, višji svetovalec
- Marjetka Kovšca, sekretarka

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US in 88/16) se v 3. členu za 9. točko dodajo nove 10., 11., 12., 13. in 14. točka, ki se glasijo:

»10. informativna odločba – odločba, s katero se stranko seznanijo z ugotovitvami v postopku po tem zakonu;

11. avtomatična informativna odločba – informativna odločba za letne pravice izdana samodejno z uporabo informacijskega sistema;

12. avtomatično podaljšanje letne pravice – izdaja informativne odločbe za letno pravico ali začetek postopka preverjanja upravičenosti do letne pravice po poteku te pravice oziroma začetek postopka preverjanja upravičenosti do te pravice na 1. september;

13. mesečne pravice – pravice, pri katerih se dohodek upošteva na način in glede na obdobje, določeno skladno z zakonom, ki ureja socialnovarstvene prejemke (denarna socialna pomoč, varstveni dodatek, oprostitev plačila socialnovarstvenih storitev, prispevek k plačilu družinskega pomočnika, subvencija najemnine, pravica do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in pravica do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje);

14. letne pravice – pravice, pri katerih se praviloma upošteva dohodek v preteklem koledarskem letu pred vložitvijo vloge (otroški dodatek, državna štipendija, znižano plačilo vrtca, subvencija malice za učence in dijake ter subvencija kosila za učence).«.

2. člen

V 4. točki prvega odstavka 12. člena se besedilo »iz 3. točke osmega odstavka 10. člena« nadomesti z besedilom »iz 2. točke prvega odstavka 10. člena«.

V 4. točki drugega odstavka se za deseto alinejo, pika spremeni v podpičje in doda nova enajsta alineja, ki se glasi:

»- nagrada, ki jo prejme oseba, vključena v program socialne vključenosti.«.

Sedmi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(7) Pri ugotavljanju materialnega položaja se ne upošteva oseba, ki je neutemeljeno opustila uveljavljanje pravice do dohodkov iz prvega odstavka tega člena, ki bi vplivali na socialno-ekonomski položaj te osebe ali drugih oseb, ki se poleg nje upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja, kljub temu pa se pri uveljavljanju pravic po tem zakonu upoštevajo njeni dohodki in premoženje. V dohodke iz prejšnjega stavka se ne štejejo pravice po tem zakonu.«.

3. člen

Prvi odstavek 14. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(1) Če je oseba dejavnost šele začela opravljati, se kot njen mesečni dohodek iz dejavnosti upošteva dohodek v višini 75% bruto minimalne plače.«.

Za prvim odstavkom se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka lahko oseba izpodbija zakonsko domnevo upoštevanja dohodka iz dejavnosti v višini 75% bruto minimalne plače tako, da dokazuje, da izkazuje dohodek iz dejavnosti v višini, različni od 75% bruto minimalne plače.«.

Dosedanji drugi in tretji odstavek, postaneta tretji in četrti.

4. člen

V tretjem odstavku 17. člena se za besedilom »kot vrednost premoženja iz 2., 3.« črta vejica in besedilo »4.«.

Za tretjim odstavkom se doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Kot vrednost lastniških deležev gospodarskih družb ali zadrug iz 4. točke prvega odstavka tega člena se upošteva vrednost osnovnega kapitala, ki se ugotavlja na podlagi podatkov pridobljenih iz javnih zbirk podatkov.«.

Dosedanji četrti odstavek postane peti.

5. člen

Peta točka prvega odstavka 18. člena se spremeni tako, da se glasi:

»5. poslovni prostori in poslovne stavbe, drugi objekti in premično premoženje, ki ga vlagatelj ali druga oseba, ki se upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja, uporablja za oziroma pri pridobivanju dohodka iz dejavnosti;«.

6. člen

Za petim odstavkom 35. člena se dodata nova šesti in sedmi odstavek, ki se glasita:

»(6) Na vlogi se vlagatelja opozori tudi, da se s podpisom vloge strinja z avtomatičnim podaljšanjem letne pravice. Vlagatelj lahko soglasje za avtomatično podaljšanje letne pravice pisno prekliče do 31. avgusta. Če vlagatelj ne želi avtomatičnega podaljšanja letne pravice, mora za te pravice vložiti vlogo.

(7) Ne glede na pisni preklic soglasja iz prejšnjega odstavka se vse vloge veljavne v mesecu septembru preverijo po uradni dolžnosti.«.

Dosedanji šesti odstavek postane osmi.

7. člen

Drugi odstavek 37. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Center za socialno delo v postopku na podlagi vloge ali po uradni dolžnosti izda informativno odločbo.«.

8. člen

Za 38. členom se doda novo poglavje z naslovom »VI.a INFORMATIVNA ODLOČBA« ter novi 38.a, 38.b, 38.c, 38.č, 38.d in 38.e členi, ki se glasijo:

»VI.a INFORMATIVNA ODLOČBA

38.a člen

Za informativno odločbo se smiselno uporabljajo določbe tega zakona, razen če v tem poglavju ni drugače določeno.

38.b člen

Namen informativne odločbe je obvestiti stranko o ugotovitvah v postopku ugotavljanja upravičenosti do pravic iz javnih sredstev, ji dati možnost, da se o teh ugotovitvah izreče ter da se stranki omogoči čimprejšnje izvrševanje pravic, do katerih je upravičena.

38.c člen

- (1) Zoper informativno odločbo je mogoče vložiti ugovor.
- (2) O ugovoru iz prejšnjega odstavka center za socialno delo izda odločbo.

38.č člen

- (1) Za avtomatično podaljšanje letne pravice se lahko izda avtomatična informativna odločba.
- (2) Z avtomatično informativno odločbo se lahko odloči o letnih pravicah, ki veljajo v mesecu septembru ali so prenehale veljati v mesecu avgustu oziroma ki so prenehale veljati z zaključkom prejšnjega šolskega leta..
- (3) V primeru, da se ne izda avtomatična informativna odločba, center za socialno delo začne postopek preverjanja upravičenosti do letnih pravic po uradni dolžnosti in izda odločbo z veljavnostjo od 1. septembra dalje.

38.d člen

- (1) Z avtomatično informativno odločbo se preveri materialni položaj vlagatelja in povezanih oseb ter odloči o upravičenosti do letne pravice, njeni višini in obdobju.
- (2) Letne pravice se dodelijo za obdobje od prvega septembra do naslednje avtomatične informativne odločbe oziroma do konca izpolnjevanja pogojev za pridobitev pravice, razen državne štipendije za nadaljnje prejetje, subvencije malice za učence in dijake ter subvencija kosila za učence, ki se dodelijo za obdobje šolskega ali študijskega leta.
- (3) Avtomatična informativna odločba se vroči isti osebi kot predhodna odločba. Prejemnik predhodne odločbe lahko do 31. avgusta pisno sporoči centru za socialno delo, da naj se avtomatična informativna odločba vroči drugi osebi.

38.e člen

- (1) Če se ugotovijo množične napake pri pridobivanju podatkov, se lahko v šestih mesecih po izdaji avtomatične informativne odločbe, izda nova avtomatična informativna odločba.
- (2) Nova avtomatične informativna odločba se lahko v obdobju iz prejšnjega odstavka izda tudi v primeru, če se ugotovijo tehnične napake pri izdaji avtomatične informativne odločbe.«.

PREHODNE IN KONČNA DOLOČBA

9. člen (način dokončanja postopkov)

Postopki uveljavljanja pravic iz javnih sredstev, o katerih na prvi stopnji do začetka uveljavitve ali uporabe tega zakona še ni bilo odločeno, se dokončajo po dosedanjih predpisih.

10. člen (podaja soglasja)

Ob prvem avtomatičnem podaljšanju letne pravice se šteje, da so vsi vlagatelji podali soglasje za izdajo informativne odločbe, razen če pisno do 31. avgusta 2018 ne sporočijo centru za socialno delo, da ne želijo informativne odločbe.

11. člen (uveljavitev in začetek uporabe zakona)

(1) Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 1. septembra 2018, razen spremembe in dopolnitve 12., 14. in 17. člena ter spremembe 18. člena, ki se začnejo uporabljati s prvim dnevom naslednjega meseca po uveljavitvi tega zakona.

(2) Do začetka uporabe določb tega zakona se uporabljajo določbe Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US in 88/16).

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Člen pojasnjuje pomen na novo dodanih pojmov v tem zakonu. Pojasnjuje da:

- je informativna odločba odločba, s katero se stranko seznanijo z ugotovitvami v postopku po tem zakonu – za vse pravice tako mesečne kot letne;
- je avtomatična informativna odločba odločba, s katero je lahko odločeno o letnih pravicah in je izdana samodejno z uporabo informacijskega sistema (načeloma brez človeškega posega);
- avtomatično podaljšanje pravice pomeni izdaja informativne odločbe ali začetek postopka preverjanja upravičenosti po poteku pravice;
- se kot mesečne pravice štejejo pravice, pri katerih se dohodek upošteva na način in glede na obdobje, določeno skladno z zakonom, ki ureja socialnovarstvene prejemke (denarna socialna pomoč, varstveni dodatek, oprostitev plačila socialnovarstvenih storitev, prispevek k plačilu družinskega pomočnika, subvencija najemnine, pravica do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in pravica do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje);
- se kot letne pravice štejejo pravice, pri katerih se praviloma upošteva dohodek v preteklem koledarskem letu pred vložitvijo vloge (otroški dodatek, državna štipendija, znižano plačilo vrtca, subvencija malice za učence in dijake ter subvencija kosila za učence).

K 2. členu

Z 12. členom veljavnega zakona je določeno, da se pri ugotavljanju pravic iz javnih sredstev oziroma materialnega položaja upoštevajo vsi dohodki in prejemki vlagatelja in vseh oseb, ki se po tem zakonu upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja. Le tako se lahko ugotovi materialni položaj celotne družine. Določitev dohodkov temelji na načelu, da je treba upoštevati vse dohodke in prejemke, razen tistih, ki so namenjeni kritju posebnih potreb (ne upoštevajo se npr. dodatek za pomoč in postrežbo, dodatek za veliko družino). Programi socialne vključenosti so namenjeni podpori in ohranjanju invalidovih delovnih sposobnosti, ki jih (še) ima. Vključenost v program za invalida pomeni povečanje vključenosti v družbo in širjenje socialne mreže ter socialnih veščin z namenom kasnejšega morebitnega (ponovnega) vstopa v zaposlitev, zato se z novo enajsto alinejo 4. točke drugega odstavka 12. člena

veljavnega zakona predlaga, da se nagrada, ki jo prejme oseba, ki je vključena v program socialne vključenosti, ne šteje kot dohodek.

Predlaga se tudi sprememba sedmega odstavka 12. člena veljavnega zakona in nov osmi odstavek.

Sedmi odstavek 12. člena veljavnega zakona določa, da se pri ugotavljanju materialnega položaja ne upošteva oseba, ki je neutemeljeno opustila uveljavljanje pravice do dohodkov iz prvega odstavka tega člena, razen pravic po tem zakonu, ki bi vplivali na socialno-ekonomski položaj te osebe ali drugih oseb, ki se poleg nje upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja, kljub temu pa se pri uveljavljanju pravic po tem zakonu upoštevajo njeni dohodki in premoženje.

Zaradi jasnosti določbe sedmega odstavka 12. člena veljavnega zakona se predlaga, da se pri ugotavljanju materialnega položaja ne upošteva oseba, ki je neutemeljeno opustila uveljavljanje pravice do dohodkov iz prvega odstavka tega člena, ki bi vplivali na socialno-ekonomski položaj te osebe ali drugih oseb, ki se poleg nje upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja, kljub temu pa se pri uveljavljanju pravic po tem zakonu upoštevajo njeni dohodki in premoženje. Jasno se tako določa, da se v dohodke iz prejšnjega stavka ne štejejo pravice po tem zakonu, brez pogoja, da le-te vplivajo na socialno-ekonomski položaj osebe.

K 3. členu

14. člen veljavnega zakona določa, da če je oseba dejavnost šele začela opravljati ali če je njen mesečni dohodek iz dejavnosti nižji od višine bruto minimalne plače, se kot njen mesečni dohodek iz dejavnosti upošteva dohodek v višini 75 % bruto minimalne plače (prvi odstavek). Ob boleznih, invalidnosti ali drugih osebnih okoliščinah, na katere oseba ni mogla vplivati oziroma jih ni mogla preprečiti, zaradi česar kmetijsko oziroma gozdno zemljišče ni obdelovano, se šteje, da dohodka iz kmetijske dejavnosti ni oziroma ni bilo, če oseba dokaže, da dohodka s prodajo ali z oddajo v najem ali zakup kmetijskega oziroma gozdnega zemljišča Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije ali drugi pravni ali fizični osebi ni mogla pridobiti (drugi odstavek). Nezmožnost obdelovanja zemljišča iz prejšnjega odstavka ugotavlja invalidska komisija Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije. Starost nad 63 let za ženske in nad 65 let za moške se šteje za utemeljen razlog uveljavljanja nezmožnosti obdelovanja zemljišča (tretji odstavek).

Ustavno sodišče je z odločbo št. U-I-73/15-28 z dne 7. 7. 2016 ugotovilo, da je prvi odstavek 14. člena veljavnega zakona (dohodek iz dejavnosti se upošteva najmanj v višini 75 % bruto minimalne plače) v neskladju z Ustavo in Državnemu zboru RS odredilo, da mora ugotovljeno neskladje odpraviti v roku enega leta po objavi te odločbe v Uradnem listu RS. Ustavno sodišče je ugotovilo neskladnost 14. člena ZUPJS z Ustavo, ker meni, da »...za takšno ureditev ni najti razumnega razloga, ki bi izhajal iz narave stvari.« samo zato, »...ker opravljajo (primarno) delo v okoliščinah neodvisnosti in avtonomnosti in se jim (zgolj) zato kot njihov dohodek, ki je pomemben za ugotovitev njihovega materialnega položaja, upošteva določen fiktivni dohodek in ne njihov dejanski dohodek iz tega naslova«. Dalje Ustavno sodišče meni, da »...če obstoječi (davčni, kazenski idr.) nadzor ni zadosten oziroma se ne izvaja ustrezno, to ne more biti (sámo po sebi) vzrok za preprečitev dostopa do pomoči iz javnih sredstev (v celoti ali deloma) osebam, ki opravljajo dejavnost (neupoštevajoč pri tem dejanskega stanja posameznikov), pa to pomoč potrebujejo«.

Skladno z navedenim se za namen uporabe tega zakona z novim drugim odstavkom 14. člena predlaga, da se domneva upoštevanja dohodka iz dejavnosti v višini 75 % bruto minimalnega dohodka črta oziroma ohrani le za primere začetka opravljanja dejavnosti, ki jo stranke lahko izpodbijajo z ustreznimi dokazili. V primerih začetka opravljanja dejavnosti podatki o dohodku iz dejavnosti s strani FURS-a namreč ne obstajajo, saj samostojni podjetniki podatkov mesečno ne poročajo FURS-u, ampak le enkrat

letno. Kot je ugotovilo Ustavno sodišče v zgoraj omenjeni odločbi, pa dodeljevanje pravic iz javnih sredstev terja tako na zakonodajni kot izvršilni ravni stalno iskanje ravnotežja med učinkovitim, hitrim in enostavnim dodeljevanjem pravic ter čim bolj popolnim in celovitim ugotavljanjem materialnega položaja upravičenca, vse s ciljem zagotovitve čimprejšnje pomoči tistim, ki jo res potrebujejo.

Zaradi predloga novega drugega odstavka se predlaga, da dosedanji drugi in tretji odstavek postaneta tretji in četrti.

K 4. členu

4. točka prvega odstavka 17. člen veljavnega zakona določa, da se v premoženje osebe štejejo lastniških deležev gospodarskih družb in zadrug. 3. odstavek istega člena veljavnega zakona pa med drugim določa tudi, da kot vrednost lastniških deležev gospodarskih družb in zadrug upošteva primerljiva tržna vrednost istovrstnega premoženja in v zvezi z ugotavljanjem vrednost tega premoženja napotuje na podzakonski akt. Pravilnik o načinu ugotavljanja premoženja in njegove vrednosti pri dodeljevanju pravic iz javnih sredstev ter o razlogih za zmanjševanje v postopku dodelitve denarne socialne pomoči (Uradni list RS, št. 8/12 in 99/15; v nadaljnjem besedilu: Pravilnik) v drugem odstavku 7. člena določa, da se vrednost lastniških deležev gospodarskih družb ali zadrug ugotavlja iz potrdila pristojnega davčnega organa o kapitalskih naložbah ali iz izpisa iz sodnega registra.

Ustavno sodišče je z odločbo št. U-I-73/15-28 z dne 7. 7. 2016 ugotovilo, da je drugi odstavek 7. člena Pravilnika v delu, ki določa, da se vrednost lastniških deležev gospodarskih družb ali zadrug lahko ugotavlja le iz izpisa iz sodnega registra, v neskladju z Ustavo. Ustavno sodišče je odredilo, da se mora ugotovljeno neskladje odpraviti v roku šestih mesecev po objavi odločbe v Uradnem listu RS. Svojo odločitev je Ustavno sodišče utemeljilo z obrazložitvijo, da je Pravilnik s tem, ko je določil, da se primerljiva vrednost deleža gospodarskih družb ali zadrug ugotavlja na podlagi izpisa iz sodnega registra, spremenil vsebino zakonske določbe, ki določa, da se vrednost teh deležev ugotavlja na podlagi primerljive tržne vrednosti takega premoženja. Zožil je domet te zakonske določbe.

Vloge za dodeljevanje pravic vlagajo osebe, ki menijo, da so v materialni stiski. Navedeno pomeni, da mora biti postopek dodeljevanja pravic iz javnih sredstev tako ekonomičen kakor tudi hiter in enostaven. Iz prakse je razvidno, da je standard primerljive tržne vrednosti prezahteven za takšno vrsto postopka, saj (javna) evidenca o navedeni vrednosti ne obstaja, prav tako pa centri za socialno delo ne razpolagajo s potrebnimi zelo specifičnimi znanji za njeno ugotavljanje. Ugotavljanje primerljive tržne vrednosti bi se tako lahko izvedlo le s pomočjo sodnega izvedenca, kar pa pomeni možnost nastanka nesorazmernih stroškov z ugotavljanjem navedene vrednosti, hkrati pa tudi podaljšanje postopka.

Skladno z navedenim se za namen uporabe tega zakona predlaga, da se v tretjem odstavku 17. člena veljavnega zakona za besedilom »kot vrednost premoženja iz 2., 3.« črta vejica in besedilo »4.«, s čimer se predlaga, da se kot vrednost lastniških deležev gospodarskih družb ali zadrug ne upošteva več primerljiva tržna vrednost istovrstnega premoženja. Predlaga se tudi, da se za tretjim odstavkom doda nov četrti odstavek, v skladu s katerim se kot vrednost lastniških deležev gospodarskih družb ali zadrug upošteva vrednost osnovnega kapitala (in deleža lastništva), ki se ugotavlja na podlagi podatkov pridobljenih iz javnih zbirk podatkov (pri čemer se ne zahtevajo posebna specializirana znanja) ter da zaradi določbe novega četrtega odstavka, dosedanji četrti odstavek postane peti odstavek.

K 5. členu

Peta točka prvega odstavka 18. člena veljavnega zakona določa, da se poslovni prostori in poslovne stavbe, drugi objekti in premično premoženje, ki ga vlagatelj ali druga oseba, ki se upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja, uporablja za oziroma pri pridobivanju dohodka iz dejavnosti, dokler ta dohodek iz dejavnosti mesečno dosega vsaj višino 75 % bruto minimalne plače.

Zaradi predloga novega osmega odstavka 12. člena veljavnega zakona in spremembe 14. člena veljavnega zakona v zvezi z odločbo Ustavnega sodišča, št. U-I-73/15-28 z dne 7. 7. 2016 (glej obrazložitev k 2. in 3. členu predloga zakona) se predlaga sprememba pete točke prvega odstavka 18. člena veljavnega zakona na način, da se poslovni prostori in poslovne stavbe, drugi objekti in premično premoženje, ki ga vlagatelj ali druga oseba, ki se upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja, uporablja za oziroma pri pridobivanju dohodka iz dejavnosti, ne šteje kot premoženje.

K 6. členu

Iz razlogov navedenih v obrazložitvi k 8. členu tega predloga se predlaga, da se na vlogi vlagatelja opozori, da se s podpisom strinja z avtomatičnim podaljšanjem letne pravice. Navedeno pomeni, da vlagatelju ni treba vložiti nove vloge, ko bo letna pravica potekla. Prav tako se vlagatelja seznanja, da lahko soglasje za avtomatično podaljšanje **pisno** prekliče pred 31. avgustom. V mesecu septembru se bo izdala informativna odločba, zato je treba ta podatek vnesti v informacijski sistem, saj se bo drugače pravica avtomatsko podaljšala. Če stranka že ob vložitvi vloge ne želi avtomatičnega podaljšanja letne pravice, mora vlogi o tem priložiti pisno izjavo.

Za takšen način pridobivanja soglasja se je odločilo, ker stranke pri izpolnjevanju vlog dovolj natančno ne preberejo vloge in navodil za njeno izpolnjevanje ter zato prihaja do neželenih rezultatov. V primeru (ne)soglasanja z avtomatičnim podaljševanjem letne pravice bi se namreč posledice pokazale lahko šele čez eno leto, saj bi stranka lahko menila, da bo letna pravica avtomatično podaljšana (ker je npr. to izvedela iz medijev), hkrati pa je na vlogi označila, da ne želi avtomatskega podaljšanja te pravice. S podajo pisnega preklica so takšne posledice v največji možni meri odpravljene.

Iz razlogov, ki so prav tako navedeni v obrazložitvi k 8. členu tega zakona (enakopravnejša obravnava strank) pa preklic soglasja ne more pomeniti, da se veljavne letne pravice ne bi preverile. To ne velja za pravice, ki so odobrene na podlagi (nove) vloge vložene v mesecu avgustu (pravica odobrena od 1. septembra), saj se materialni položaj teh oseb praviloma že preveri na podlagi dohodkov iz preteklega leta.

K 7. členu

Drugi odstavek 37. člena veljavnega zakona določa, da v primeru, če se pravice iz javnih sredstev uveljavljajo z enotno vlogo, center za socialno delo odloči z eno odločbo.

Princip odločanja enotno odločbo v praksi ni bil nikdar v celoti realiziran. Ob pripravi informacijske podpore se je ugotovilo, da bi bile takšne odločbe izredno zahtevne in dolge, zato se je ta princip ohranil le za pravico do denarne socialne pomoči (v nadaljnjem besedilu: DP), varstvenega dodatka (v nadaljnjem besedilu: VD), pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje (v nadaljnjem besedilu: OZ), pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev (v nadaljnjem besedilu: DZ), medtem ko se za vse ostale pravice izdajajo posamične odločbe. Na podlagi navedenega se s spremembo drugega odstavka 37. člena veljavnega zakona predlaga, da se besedilo te določbe spremeni, in tako ne ohrani več dolžnost odločanja z eno odločbo.

Zaradi razlogov navedenih v obrazložitvi k 8. členu tega predloga se predlaga vpeljava informativne odločbe, zato se v tem členu določa, da CSD v vsakem postopku o pravicah iz javnih sredstev (na vlogo ali po uradni dolžnosti) najprej izdajo informativno odločbo.

K 8. členu

V tem členu se vpeljuje novo poglavje z naslovom »VI.a Informativna odločba«. Ker gre pri informativni odločbi za velik odstop od pravil Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13; v nadaljnjem besedilu: ZUP)

in tako tudi za postopkovno ločen del, je smiselno, da so te določbe smiselno ločene od preostalega dela zakona. Zaradi strukture zakona te vsebine ni bilo mogoče vpeljati kot podpoglavje VI. poglavja, zato se predlaga novo poglavje.

To poglavje je vsebinsko razdeljeno na dva dela:

- a) informativno odločbo (36.a, 36.b in 36.c člen) in
- b) avtomatično informativno odločbo za letne pravice (36.č, 36.d in 36.e člen).

a) Informativna odločba

Tako laična kakor tudi strokovna javnost, že nekaj časa CSD-jem očita, da strank ne seznanja z ugotovitvami v upravnem postopku pred izdajo odločbe, s čimer so kršene določbe Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13; v nadaljnjem besedilu: ZUP) – načelo zaslišanja stranke¹⁵, pravica stranke do seznanitve z uspehom dokazovanja (ter da se o tem izreče)¹⁶ in dolžnostjo CSD-ja, da ne izda odločbe, če stranki ni dana možnost, da se izreče o dejstvih in okoliščinah, ki so pomembna za izdajo odločbe¹⁷.

V praksi ima stranka možnost vse okoliščine za katere meni, da so pomembne za odločitev, napisati na vlogi, s katero uveljavlja posamezno pravico iz javnih sredstev. CSD na podlagi podatkov, ki so navedeni na vlogi (in pridobljenih po uradni dolžnosti) ter okoliščin, ki so napisane na vlogi, odloči o zadevi, stranka pa ima možnost pritožbe o ugotovitvah CSD. Sodna praksa navedene prakse ne podpira, zato se predlaga uvedba informativne odločbe.

Informativna odločba ima naravo obvestila o ugotovitvah o upravnem postopku, ki pa je izvršljivo. Navedeno pomeni, da informativna odločba nima narave upravnega akta, vendar pa je izvršljiva. Namreč, če informativna odločba ne bi bila izvršljiva, bi morale stranke čakati na izvršljivost takšnega informativnega izračuna (ki bi se še vedno vročal z navadno pošto in bi veljala fikcija vročitve podobno, kot to velja za odločbe po ZUPJS), kar pa pomeni, da bi glede prejemanja (npr. DSP ali OD) oziroma uveljavljanje pravice (npr. VR ali NA) nastal vsaj enomesečni zamik, kar glede na naravo oziroma namen pravic iz javnih sredstev ni sprejemljivo. Stranka bi sicer imela tudi možnost odpovedati se pravici do ugovora, vendar pa je to v nasprotju z osnovnima ciljema predloga – razbremenitev strank in CSD-jev.

Predlaga se tudi, da o ugovoru zoper informativno odločbo odloča CSD, saj je osnovni cilj informativne odločbe, kot že omenjeno, da ima stranka možnost izreči se o ugotovitvah CSD (pred izdajo odločbe). CSD lahko pri obravnavi ugovora odloči v korist ali škodo stranke, odvisno od ugotovljenega dejanskega stanja. Informativna odločba tako ne bi imela narave »dokončne odločitve organa«, kot je to z običajno odločbo, ampak bi bila informativna odločba obvestilo, ki je hkrati izvršljivo. Tako se predlaga, da se pri odločanju glede ugovora (zgolj) smiselno uporabljajo določbe ZUP glede pritožbe (kdo lahko vložijo ugovor, pravočasnost...), glede postopka o ugovoru pa se smiselno uporabljajo določbe ZUP glede postopka pred izdajo odločbe.

Nadaljnji postopek je enak kot do sedaj – možnost pritožbe zoper odločbo CSD in možnost (dvostopenjskega) sodnega varstva.

Zaradi velikega odmika od pravil po ZUP se predlaga poseben člen, v katerem se navede namen informativne odločbe, kljub temu, da je termin opredeljen že v 1. členu tega predloga.

b) Avtomatična informativna odločba za letne pravice

---

¹⁵ 9. člen ZUP

¹⁶ 5. točka tretjega odstavka 146. člena ZUP

¹⁷ Četrty odstavek 146. člena ZUP

Avtomatična informativna odločba je avtomatiziran način izdajanja odločb, s katerim se načrtuje razbremenitev strank (ne bo več potrebno vlagati vlog za »podaljšanje pravice«) in CSD-jev (načeloma se bodo avtomatične informativne odločbe izdelovale brez posega človeka).

Avtomatizacija vseh pravic iz javnih sredstev ni primerna že zaradi narave posameznih pravic. Mesečne pravice so občutljivejše narave¹⁸, zato se pri njih upoštevajo vse spremembe, ki vplivajo na višino pravice, medtem ko imajo letne pravice nekoliko manj občutljivo naravo¹⁹, zato se pri njih upoštevajo samo točno določene spremembe²⁰. Pri osebah z najnižjimi dohodki se letne pravice dopolnjujejo z mesečnimi pravicami. Glede na občutljivo naravo mesečnih pravic je že po vsebini neprimerno razmišljanje v smeri popolne avtomatizacije odločanja o teh pravicah, saj ta krog oseb tudi najpogosteje potrebuje strokovno pomoč, ki jo nudijo CSD-ji, prav tako pa zaradi pogostih sprememb, ki vplivajo na višino oziroma obdobje prejemanja teh pravic, to tudi ne bi bilo smiselno.

Glavno izhodišče za informativno odločbo je razbremeniti CSD-je »birokratskih postopkov«, v katerih je potrebno »zgolj« pridobiti nove podatke (npr. novo višino istega dohodka ali novo vrednost istega premoženja) in jih obdelati na način, ki ga je že uporabil CSD. Določenih podatkov v javnih evidencah ni, obstajajo pa indici o spremembi okoliščin (npr. samski osebi se rodi otrok, kar nujno ne pomeni zunajzakonske zveze te osebe, vsekakor pa rojstvo otroka na to nakazuje). Takšnih informacij ni mogoče avtomatsko obdelati, zato bodo morali takšne postopke še vedno izvajati CSD-ji.

Zaradi enakopravnejše obravnave vseh prejemnikov letnih pravic se predlaga, da se avtomatične informativne odločbe praviloma izdajajo enkrat letno. Namreč po veljavnem zakonu se lahko pri ugotavljanju materialnega položaja do vključno meseca maja upoštevajo dohodki iz predpreteklega leta, kar pa te osebe postavlja v neenakopraven (boljši ali slabši) položaj. Zaradi navedenega se predlaga, da se vse odločbe (iztekle v avgustu in veljavne v septembru) za OD, VR, MU, KU in DS za dijake podaljšajo/preverijo v mesecu septembru (odločbe za DS za študente se bodo praviloma preverjale v mesecu oktobru). Zaradi tega se bo dejansko izdalo več odločb kot sedaj, vendar pa se bodo te odločbe izdajale s pomočjo informacijskega sistema, zato zaradi tega CSD-ji ne bodo dodatno obremenjeni.

Eden izmed razlogov za informativno odločbo je tudi kontinuirano prejemanje pravic, saj se iz prakse ocenjuje, da približno 5 % upravičencev nove vloge ne vloži pravočasno, zato se pojavlja nezadovoljstvo in osebne stiske – predvsem se to opaža pri pravici do VR.

Zaradi načina izdelave avtomatičnih informativnih odločb, kjer načeloma ne bo posega človeka, je verjetnost, da bo pri veliki količini pridobljenih podatkov lahko prišlo do tehničnih težav pri pridobivanju podatkov. Namreč podatki se pridobivajo iz približno 50 posameznih podatkovnih virov in tako lahko pride do velike količine napačnih podatkov (ki so lahko tako v škodo kot v korist strankam), kar ni mogoče

---

¹⁸ Do mesečnih pravic so upravičene osebe z najnižjimi dohodki, zato se pri njih ugotavljajo dohodki na mesečni ravni.

¹⁹ Letne pravice so namenjene tudi osebam, ki niso materialno ogrožene, zato se ugotavljajo dohodki na letni ravni.

²⁰ Drugi in tretji odstavek 42. člena ZUPJS:

(2) Upravičenec do denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka, subvencije najemnine, pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev, pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje, oprostitve plačila socialnovarstvenih storitev in prispevka k plačilu družinskega pomočnika mora centru za socialno delo sporočiti vsa dejstva, okoliščine in vse spremembe, ki vplivajo na upravičenost do pravice iz javnih sredstev, njeno višino ali obdobje prejemanja, v osmih dneh od dne, ko je taka sprememba nastala ali je zanjo izvedel.

(3) Upravičenec do otroškega dodatka, državne štipendije in znižanega plačila vrta mora centru za socialno delo sporočiti naslednje spremembe, ki pri teh pravicah lahko vplivajo na upravičenost do pravice iz javnih sredstev, njeno višino ali obdobje prejemanja: spremembo števila oseb ali upravičencev, spremembo ali vključitev v vzgojno-izobraževalni oziroma visokošolski zavod, spremembo statusa učenca, dijaka ali študenta, spremembo stalnega prebivališča in spremembo vrste periodičnega dohodka, pri državni štipendiji pa tudi druge okoliščine, ki po zakonu, ki ureja štipendiranje, vplivajo na to pravico, v osmih dneh od dneva, ko je taka sprememba nastala ali je zanjo izvedel.

tehnično predvideti (npr. vir za določene osebe pošlje, da podatkov ni, čeprav podatki v resnici obstajajo), zato se predlaga, da se lahko v takih primerih izdajo nove avtomatične informativne odločbe, vendar pa je zaradi pravne varnosti to mogoče samo v 6 mesecih od izdaje avtomatične informativne odločbe. Enako se predlaga tudi, če se zaradi nadgradenj informacijskega sistema centrov za socialno delo pojavijo tehnične napake, ki vplivajo na odločitve.

Skladno z navedenim se **samo za letne pravice** predlaga uvedba **avtomatične informativne odločbe**, kar pomeni, da:

1. stranka za vsako letno pravico najprej poda prvo vlogo, s katero se strinja, da se avtomatično podaljšajo letne pravice – tako se bo letna pravica (v kolikor bo odobrena), avtomatično podaljšala oziroma preverila meseca septembra²¹;
2. se v prehodu šteje, da je vsak vlagatelj podal soglasje za avtomatično podaljšanje pravic, razen v primeru, če pisno obvesti CSD, da tega ne želi – ne glede na soglasje se veljavna letna pravica v mesecu septembru preveri po uradni dolžnosti;
3. če vlagatelj pisno sporoči, da ne želi avtomatičnega podaljšanja letnih pravic ali če je pravica zavrnjena, mora vlagatelj vložiti novo vlogo, ki se rešuje po »običajnem« postopku;
4. v mesecu septembru CSD na avtomatiziran način preveri vse potekle letne pravice v mesecu avgustu in vse veljavne pravice v mesecu septembru ter se avtomatično pridobijo podatki za novo odločanje (pri DS za študente se oba datuma zamakneta za en mesec);
5. če se informacijsko ugotovi, da ni bilo sprememb (ki jih vnaprej ni mogoče opredeliti²²), potem se izda avtomatična informativna odločba, v nasprotnem primeru pa se postopek preusmeri v odločanje po uradni dolžnosti CSD, ki izda prvostopno odločbo (po novem informativno odločbo – glej zgoraj);
6. ima stranka zoper informativno odločbo možnost ugovora, o katerem odloča CSD;
7. ima stranka zoper odločbo CSD možnost pritožbe, o kateri praviloma odloča MDDSZ;
8. ima stranka zoper odločbo MDDSZ še dvostopenjsko sodno varstvo;
9. v primeru avtomatičnih informativnih odločb, če CSD ugotovi (množične) napake lahko v treh mesecih po izdaji odločbe izda novo avtomatično informativno odločbo;
10. v obdobju od uveljavitve do uporabe zakona se bo izvedlo več faz testiranja informativne odločbe.

K 9. členu:

Člen določa, da se postopki uveljavljanja pravic iz javnih sredstev, o katerih na prvi stopnji do začetka uveljavitve ali uporabe tega zakona še ni bilo odločeno, dokončajo po dosedanjih predpisih.

K 10. členu:

Predlaga se, da se ob prvem avtomatičnem podaljšanju pravic šteje, da so vsi vlagatelji podali soglasje za avtomatično podaljšanje letnih pravic, razen če pisno do 31. avgusta 2018 ne sporočijo centru za socialno delo, da ne želijo informativne odločbe. Glej obrazložitev k 8. členu predloga zakona.

K 11. členu:

Člen določa začetek veljavnosti zakona in začetek njegove uporabe. Predlaga se, da zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 1. septembra 2018,

---

²¹ Zgolj zaradi jasnosti se tudi tukaj poudarja, da se »negativne pravice« ne bodo preverjale, saj pravica ne obstaja (bila je zavrnjena).

²² Npr. mogoče je avtomatično ugotoviti, da se polnoletni otrok ne šola več (iz vira se pridobi podatek o rojstvu in statusu šolanja), medtem ko ni mogoče ugotoviti zunajzakonske zveze.

razen spremembe in dopolnitve 12., 14. in 17. člena ter spremembe 18. člena, ki se začnejo uporabljati s prvim dnevom naslednjega meseca po uveljavitvi tega zakona.

Zamik začetka uporabe zakona na 1. september 2018 je potreben zaradi prilagoditve informacijskega sistema, ki je podlaga za odločanje o upravičenosti do pravic iz javnih sredstev ter z namenom zagotovitve dovolj dolgega obdobja za testiranje postopka izdaje informativne odločbe.

Spremembe in dopolnitve 12., 14. in 17. člena ter spremembe 18. člena veljavnega zakona se nanašajo na odpravo neskladij z Ustavo RS (glej obrazložitev k 2., 3., 4. in 5. členu predloga zakona), zato se predlaga, da se le-te začnejo uporabljati čim prej, in sicer s prvim dnevom naslednjega meseca po uveljavitvi tega zakona.

V izogib pravni praznini za postopke za čas od uveljavitve zakona in do začetka uporabe tega zakona se predlaga, da se do začetka uporabe določb tega zakona uporabljajo določbe Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US in 88/16).

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

3. člen

Pojmi, uporabljeni v tem zakonu, imajo naslednji pomen:

1. izvajalka ali izvajalec (v nadaljnjem besedilu: izvajalec) – vrtec pri znižanju plačila vrtca; vzgojno-izobraževalni zavod pri subvenciji malice za učence in dijake in pri subvenciji kosila za učence; lastnik stanovanja pri subvenciji najemnine neprofitnega najemnega stanovanja, namenskega najemnega stanovanja, bivalne enote; lastnik pri subvenciji tržnega najemnega ali hišniškega stanovanja; izvajalec socialnovarstvenih storitev pri oprostitvi plačil socialnovarstvenih storitev; občina pri prispevku k plačilu sredstev, namenjenih plačilu družinskega pomočnika;
2. upravičenka ali upravičenec (v nadaljnjem besedilu: upravičenec) – oseba, ki je upravičena do posamezne pravice iz javnih sredstev sama ali skupaj z drugimi osebami;
3. pravica iz javnih sredstev – pravica, ki je odvisna od materialnega položaja osebe, o kateri po tem zakonu odločajo centri za socialno delo in ki se izplačuje iz proračuna države ali lokalne skupnosti;
4. oseba – oseba, katere materialni položaj se upošteva po tem zakonu in je stranka v postopku;
5. vlagateljica ali vlagatelj (v nadaljnjem besedilu: vlagatelj) – oseba, ki vloži vlogo za uveljavljanje pravice iz javnih sredstev, do katere je upravičena sama ali skupaj z drugimi osebami oziroma je na vlogi navedena kot vlagatelj;
6. štipendistka ali štipendist (v nadaljnjem besedilu: štipendist) – upravičenec do državne štipendije;
7. program – vzgojni, izobraževalni ali študijski program;
8. sprememba vrste periodičnih dohodkov – izguba ali začetek prejetja plače skupaj z regresom, nadomestila plače, pokojnine, nadomestila in drugih dohodkov iz naslova obveznega socialnega zavarovanja, starševskega dodatka, preživnine, delnega plačila za izgubljeni dohodek, nadomestila za invalidnost in sprememba dohodka zaradi dela za najmanj polovični oziroma polni delovni čas;
9. meja socialne varnosti – znesek, ki mora po predpisu, ki določa merila za oprostitvev plačila socialnovarstvenih storitev, ostati osebam, ki se upoštevaajo pri ugotavljanju materialnega položaja po tem zakonu za preživljanje po plačilu prispevka za opravljeno storitev.

12. člen

(1) V dohodek, ki se upošteva, se štejejo dohodki in prejemki vseh oseb, in sicer:

1. obdavčljivi dohodki po zakonu, ki ureja dohodnino, ki niso oproščeni plačila dohodnine;
2. pokojninske rente in odkupne vrednosti, izplačane skladno z zakonom, ki ureja prvi pokojninski sklad Republike Slovenije in preoblikovanje pooblaščenih investicijskih družb, ter dodatne starostne pokojnine na podlagi zakona, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje;
3. dohodki, razen povračil stroškov, prejeti na podlagi pogodbe o prostovoljnem služenju vojaškega roka;
4. preživnina, nadomestilo preživnine in drugi prejemki, prejeti na podlagi izvršilnega pravnega naslova z namenom kritja življenjskih stroškov, pri otrocih in pastorkih iz 3. točke osmega odstavka

10. člena tega zakona pa do višine minimalnega dohodka, ki bi jim pripadala po zakonu, ki ureja socialnovarstvene prejemke, če ne bi imeli drugih dohodkov;
5. nagrada skrbniku skladno z zakonom, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja;
  6. plačilo dela rejniku, ki se izplačuje iz proračuna skladno z zakonom, ki ureja rejniško dejavnost;
  7. starševski dodatek;
  8. otroški dodatek brez dodatka za enostarševsko družino in brez dodatka za otroka, ki ni vključen v vrtec, zmanjšan za 20 % višine otroškega dodatka za prvega otroka iz prvega dohodkovnega razreda;
  9. denarna socialna pomoč, razen izredna denarna socialna pomoč;
  10. varstveni dodatek;
  11. državna štipendija, zmanjšana za znesek, ki je enak dodatku za bivanje, dodatku za uspeh ter dodatku za štipendiste s posebnimi potrebami;
  12. dodatek za aktivnost po predpisih, ki urejajo zaposlovanje;
  13. dodatek k pokojnini po zakonu, ki ureja zagotavljanje socialne varnosti slovenskim državljanom, ki so upravičeni do pokojnin iz republik nekdanje SFRJ;
  14. rente iz življenjskega zavarovanja po zakonu, ki ureja zavarovalništvo;
  15. veteranski dodatek po zakonu, ki ureja področje vojnih veteranov;
  16. invalidski dodatek in družinski dodatek po zakonu, ki ureja področje vojnih invalidov, ter nadomestilo za invalidnost po zakonu, ki ureja družbeno varstvo duševno in telesno prizadetih oseb;
  17. sredstva za nego in pomoč ter druge oblike denarnih nadomestil, ki jih dobiva oseba, za katero skrbi oseba, ki se upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja, v polovični višini prejetih sredstev;
  18. prejemki za delo pripornikov in obsojencev;
  19. pomoči v obliki denarnih sredstev, ki jih socialno ali drugače ogrožene osebe prejmejo od organizacij, ki imajo skladno z zakonom, ki ureja humanitarne organizacije, status humanitarne organizacije, ki deluje v javnem interesu na področju socialnega ali zdravstvenega varstva, in od organizacij, ki imajo skladno z zakonom, ki ureja invalidske organizacije, status invalidske organizacije, ki deluje v javnem interesu na področju invalidskega varstva, namenjene za preživetje, zmanjšane za višino minimalnega dohodka, ki bi pripadal posamezni osebi, če ne bi imela drugih dohodkov, kot ga določa zakon, ki ureja socialnovarstvene prejemke, razen pomoči v obliki denarnih sredstev, za katere dajalec sredstev opredeli namen porabe;
  20. pomoči v obliki denarnih sredstev, ki jih pomoči potrebne osebe prejmejo od dobrodelnih ustanov, katerih ustanovitve in poslovanje sta skladna z zakonom, ki ureja ustanove, namenjene za preživetje, zmanjšane za višino minimalnega dohodka, ki bi pripadal posamezni osebi, če ne bi imela drugih dohodkov, kot ga določa zakon, ki ureja socialnovarstvene prejemke, razen pomoči v obliki denarnih sredstev, za katere dajalec sredstev opredeli namen porabe;
  21. plačila za vodenje knjigovodstva na kmetijah po uradni metodologiji Evropske unije za zbiranje računovodskih podatkov o dohodkih in poslovanju kmetijskih gospodarstev, ki so namenjena vodenju knjigovodstva v povezavi z opravljanjem osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, kot je določena z zakonom, ki ureja dohodnino;
  22. dohodki, prejeti na podlagi pogodbe o vojaški službi v rezervni sestavi, razen nadomestila plače oziroma izgubljeni zaslužek ter razen dohodkov za čas opravljanja vojaške službe (v miru ter v izrednem in vojnem stanju);
  23. dohodki, prejeti na podlagi pogodbe o službi v Civilni zaščiti, razen nadomestila plače;
  24. obdavčljivi dohodki po zakonu, ki ureja davke na dobitke pri klasičnih igrah na srečo.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se pri ugotavljanju upravičenosti do denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka, subvencije najemnine, pravice do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev, pravice do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje, oprostitve plačila socialnovarstvenih storitev ter prispevka k plačilu družinskega pomočnika upoštevajo tudi naslednji dohodki:

1. dediščine;
2. volila;
3. izplačila, ki jih prejme fizična oseba na podlagi zavarovanja za primer bolezni, poškodbe ali invalidnosti, katerega zakon, ki ureja zavarovalništvo, ne določa kot obvezno zavarovanje;
4. drugi dohodki po zakonu, ki ureja dohodnino, ne glede nato, ali so oproščeni plačila dohodnine, razen:
  - subvencije, ki se v skladu s posebnimi predpisi izplačujejo iz proračuna za določene namene, razen subvencij, ki jih posameznik prejme v zvezi z doseganjem dohodkov iz dohodka iz

- zaposlitve, dejavnosti, osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, oddajanja premoženja v najem in iz prenosa premoženjskih pravic in kapitala;
- subvencija, ki pripada mladi družini kot spodbuda za prvo reševanje stanovanjskega vprašanja po zakonu, ki ureja nacionalno stanovanjsko varčevalno shemo in subvencije mladim družinam za prvo reševanje stanovanjskega vprašanja;
  - enkratne denarne pomoči po zakonu, ki ureja varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, zakonu, ki ureja obrambo, in zakonu, ki ureja notranje zadeve;
  - enkratna solidarnostna pomoč, ki jo izplača sindikat svojim članom z namenom nudenja materialne pomoči v primerih socialne ogroženosti ter v primerih reševanja izjemnih razmer (kot so smrt, naravne in druge nesreče), če je izplačana pod pogoji, ki so določeni z aktom, ki ga sprejme reprezentativni sindikat na ravni države;
  - povračila škode za sredstva, ki jih je zavezanec dal na razpolago za obrambne potrebe in za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, v skladu z zakonom, ki ureja obrambo, zakonom, ki ureja materialno dolžnost in zakonom, ki ureja varstvo pred naravnimi nesrečami;
  - dohodki, povezani s kmetijsko in gozdarsko dejavnostjo, ki jih kot izjeme določi minister, pristojen za socialne zadeve, v soglasju z ministrom, pristojnim za kmetijstvo, in ki ne predstavljajo dohodka oziroma nadomestila za izpad dohodka, ampak so namenjeni povračilu stroškov, povezanih z opravljanjem dejavnosti;
  - štipendije in drugi prejemki, izplačani osebi, ki je vpisana kot učenka ali učenec (v nadaljnjem besedilu: učenec), dijakinja ali dijak (v nadaljnjem besedilu: dijak) ali študentka ali študent (v nadaljnjem besedilu: študent), v zvezi z izobraževanjem ali usposabljanjem na podlagi posebnih predpisov, in sicer iz proračuna ali sklada, ki je financiran iz proračuna in od navedenih prejemkov, ki jih financira tuja država ali mednarodna organizacija oziroma izobraževalna, kulturna ali znanstveno-raziskovalna ustanova, razen prejemkov, ki so prejeti kot nadomestilo za izgubljeni dohodek ali v zvezi z opravljanjem dela oziroma storitev;
  - prejemki, izplačani za kritje šolnine in stroškov prevoza ter prebivanja osebi, ki je vpisana kot učenec, dijak ali študent za polni učni ali študijski čas, ki jih izplača pristojni organ za zaposlovanje, ustanova, ustanovljena z namenom štipendiranja, ki ni povezana oseba ali sedanji, prejšnji ali bodoči delodajalec prejemnika ali osebe, ki je povezana s prejemnikom;
  - prejemki, ki so namenjeni plačilu izobraževanja ali usposabljanja;
  - prejemki, namenjeni pokritju stroškov prehrane med delom in prevoza na delo ter stroški v skladu z 2., 3., 4. in 5. točko 107. člena in četrtem odstavkom 108. člena Zakona o dohodnini (Uradni list RS, št. 33/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odločba US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 71/12 – odločba US, 75/12, 94/12 in 52/13).

(3) Podrobnejšo opredelitev podatkov o dohodkih iz 1. točke prvega odstavka tega člena, ki jih zagotavlja Davčna uprava Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: DURS), določi minister, pristojen za socialno varstvo, ob predhodnem soglasju ministra, pristojnega za finance.

(4) Neprejemanje prejemkov iz 4. točke prvega odstavka tega člena se ugotavlja zlasti s predlogom za izvršbo, potrdilom sodišča o njegovi vložitvi, sklepom o izvršbi, z dokazilom o neuspehi izvršbi ali s potrdilom pristojnega ministrstva, da je začel teči postopek za izterjavo iz tujine.

(5) Če v primeru iz 17. točke prvega odstavka tega člena oseba dokaže, da nego in pomoč nudi v nižji vrednosti, se kot dohodek upošteva višina sredstev v polovični višini teh sredstev.

(6) Dohodki in prejemki iz prvega odstavka tega člena se upoštevajo po zmanjšanju za normirane stroške oziroma dejanske stroške, priznane po zakonu, ki ureja dohodnino, ter za davke in obvezne prispevke za socialno varnost, odtegnjene od teh dohodkov in prejemkov.

(7) Pri ugotavljanju materialnega položaja se ne upošteva oseba, ki je neutemeljeno opustila uveljavljanje pravice do dohodkov iz prvega odstavka tega člena, razen pravic po tem zakonu, ki bi vplivali na socialno-ekonomski položaj te osebe ali drugih oseb, ki se poleg nje upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja, kljub temu pa se pri uveljavljanju pravic po tem zakonu upoštevajo njihovi dohodki in premoženje.

14. člen

(1) Če je oseba dejavnost šele začela opravljati ali če je njen mesečni dohodek iz dejavnosti nižji od višine bruto minimalne plače, se kot njen mesečni dohodek iz dejavnosti upošteva dohodek v višini 75% bruto minimalne plače.

(2) Ob boleznih, invalidnosti ali drugih osebnih okoliščinah, na katere oseba ni mogla vplivati oziroma jih ni mogla preprečiti, zaradi česar kmetijsko oziroma gozdno zemljišče ni obdelovano, se šteje, da dohodka iz kmetijske dejavnosti ni oziroma ni bilo, če oseba dokaže, da dohodka s prodajo ali z oddajo v najem ali zakup kmetijskega oziroma gozdnega zemljišča Skladu kmetijskih zemljišč in gozdog Republike Slovenije ali drugi pravni ali fizični osebi ni mogla pridobiti.

(3) Nezmožnost obdelovanja zemljišča iz prejšnjega odstavka ugotavlja invalidska komisija Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije. Starost nad 63 let za ženske in nad 65 let za moške se šteje za utemeljen razlog uveljavljanja nezmožnosti obdelovanja zemljišča.

17. člen

(1) V premoženje osebe se šteje:

1. nepremično premoženje;
2. osebna in druga vozila;
3. vodna plovila;
4. lastniški deleži gospodarskih družb ali zadrug;
5. vrednostni papirji;
6. denarna sredstva na transakcijskem ali drugem računu, kadar ne predstavljajo dohodka skladno s prvim odstavkom 12. člena tega zakona, ki se po tem zakonu upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja, hranilne vloge in druga denarna sredstva po izjavi posameznika;
7. drugo premično premoženje.

(2) Pri ugotavljanju velikosti primernega stanovanja iz 1. točke prejšnjega odstavka se upošteva število oseb, ki imajo na naslovu tega stanovanja stalno prebivališče in na tem naslovu tudi dejansko prebivajo. Primerna velikost stanovanja je 2-kratnik največje površine, določene s predpisom, ki ureja dodelitev neprofitnega stanovanja v najem, pri kateri ni plačila lastne udeležbe in varščine. Če je uporabna površina stanovanja večja od uporabne površine primernega stanovanja, se kot premoženje upošteva razlika med posplošeno tržno vrednostjo tega stanovanja, izračunana po metodologiji množičnega vrednotenja nepremičnin in vrednostjo primernega stanovanja. Vrednost primernega stanovanja se izračuna tako, da se velikost primernega stanovanja pomnoži z vrednostjo m² stanovanja glede na posplošeno tržno vrednost stanovanja. Vrednost m² stanovanja glede na posplošeno tržno vrednost tega stanovanja se izračuna tako, da se posplošena tržna vrednost stanovanja deli z m² uporabne površine tega stanovanja. Podatki o posplošeni tržni vrednosti stanovanja in podatki o m² uporabne površine stanovanja se pridobijo iz zbirke podatkov, ki vsebuje podatke o vrednosti nepremičnin.

(3) Podatki o lastnikih premoženja iz prvega odstavka tega člena, razen premoženja iz 6. in 7. točke, se pridobivajo iz javnih zbirk podatkov in dokazil, ki jih predloži oseba. Kot vrednost premoženja iz 2., 3., 4. in 5. točke prejšnjega odstavka se upošteva primerljiva tržna vrednost istovrstnega premoženja. Vrednost tega premoženja se ugotavlja na način, kot ga podrobneje predpiše minister, pristojen za socialno varstvo.

(4) Pri vrednostnih papirjih iz 5. točke prvega odstavka tega člena, s katerimi se ne trguje na organiziranem trgu vrednostnih papirjev in njihova tržna vrednost ni znana, se upošteva njihova knjigovodska vrednost.

18. člen

(1) V premoženje se ne štejejo:

1. stanovanje ali stanovanjska hiša (v nadaljevanju stanovanje), v katerem oseba dejansko prebiva in ima prijavljeno stalno prebivališče, do vrednosti primernega stanovanja;

2. osebni avtomobili oziroma enosledna vozila do vrednosti 28-kratnika osnovnega zneska minimalnega dohodka, določenega s predpisi, ki urejajo socialnovarstvene prejemke, za vsak avtomobil oziroma enosledno vozilo, in osebno vozilo, prilagojeno prevozu težko gibalno oviranih oseb;
3. premoženje, za katerega ima oseba kot najemjemalec sklenjen finančni najem ali poslovni najem (leasing);
4. predmeti, ki so po predpisih, ki urejajo izvršbo, izvzeti iz izvršbe, razen gotovine;
5. poslovni prostori in poslovne stavbe, drugi objekti in premično premoženje, ki ga vlagatelj ali druga oseba, ki se upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja, uporablja za oziroma pri pridobivanju dohodka iz dejavnosti, dokler ta dohodek iz dejavnosti mesečno dosega vsaj višino 75 % bruto minimalne plače;
6. kmetijsko, vodno in gozdno zemljišče, ki daje dohodek, ki se po tem zakonu upošteva pri ugotavljanju materialnega položaja;
7. sredstva iz naslova dodatnega pokojninskega zavarovanja, vpisana na osebem računu zavarovanca pri skladu obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja oziroma pri pokojninskem skladu ali zavarovalnici, ki izvaja prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje;
8. bančna sredstva, ki jih je oseba prejela izključno za nakup ali gradnjo stanovanja;
9. kmetijsko in gozdno zemljišče, ki ga oseba zaradi starosti nad 63 let za ženske in nad 65 let za moške, bolezni, invalidnosti ali drugih osebnih lastnosti upravičenca, na katere upravičenec ni mogel vplivati oziroma jih ni mogel preprečiti, ni bila sposobna obdelati, dohodka pa s prodajo ali oddajo v najem ali zakup ni mogoče pridobiti pri čemer nezmožnost obdelovanja do starosti 63 let za ženske in 65 let za moške ugotavlja invalidska komisija po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

(2) Pri ugotavljanju upravičenosti do denarne socialne pomoči se kot premoženje ne upoštevajo denarna sredstva samske osebe, če nima prihrankov, višjih od treh minimalnih dohodkov, ki pripadajo samski osebi oziroma treh minimalnih dohodkov, ki pripadajo družini, vendar največ do 2500 eurov.

(3) Pri osebah, ki so trajno nezaposeljive, trajno nezmožne za delo ali so starejše od 63 let za ženske in 65 let za moške in niso zaposlene, oziroma pri družinah s takšno osebo se kot premoženje ne upoštevajo denarna sredstva samske osebe, če nima prihrankov, višjih od 2500 eurov, oziroma družina do 3500 eurov.

(4) Pri uveljavljanju pravice do oprostitve plačila socialnovarstvene storitve in prispevka k plačilu družinskega pomočnika se kot premoženje upravičenca do socialnovarstvene storitve ali invalidne osebe ne upoštevajo nepremičnine in denarna sredstva na transakcijskem ali drugem računu ter denarna sredstva osebe iz 1. točke prvega odstavka 10. člena tega zakona.

(5) Če imajo vlagatelj in osebe, ki se upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja, v lasti več stanovanj, se kot premoženje pod pogoji iz prve točke prvega odstavka tega člena ne upošteva le tisto stanovanje, kjer ima stalno prebivališče večina oseb. V primeru, da je na več stanovanjih prijavljeno enako število oseb pa tisto, kjer ima vlagatelj stalno prebivališče.

33. člen

(1) Pravica iz javnih sredstev se dodeli za obdobje, določeno skladno s predpisom, ki ureja posamezno pravico.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek pripada pravica do znižanega plačila vrtca za obdobje enega leta.

37. člen

(1) Pravice iz 5. in 6. člena tega zakona se uveljavljajo z enotno vlogo.

(2) V primeru iz prejšnjega odstavka center za socialno delo odloči z eno odločbo.

(3) Center za socialno delo odloča tudi o vlogi za ponovno odmero in nadaljnje prejemanje državne štipendije za vsako novo šolsko ali študijsko leto.

(4) Obrazložitev odločbe iz drugega odstavka vsebuje vrsto in višino dohodkov iz 12. člena tega zakona ter vrsto in vrednost premoženja iz 17. člena tega zakona, ki so bili upoštevani pri izračunu dohodka na družinskega člana po tem zakonu. Natančnejša obrazložitev je potrebna le, če posamezni pravici iz javnih sredstev ni ugodeno. V tem primeru se obrazloži le tisti del izreka, s katerim pravica ni bila priznana.

(5) Ne glede na določbe prvega, drugega in četrtega odstavka tega člena se pravica, ki jo oseba kot zavezanec po predpisih o socialnem varstvu uveljavlja za oprostitev plačila socialnovarstvene storitve ali znižani prispevek k plačilu družinskega pomočnika za storitev oziroma za družinskega pomočnika za osebo, ki je po predpisih o socialnem varstvu upravičena do storitve oziroma do družinskega pomočnika, uveljavlja s samostojno vlogo hkrati z vlogo upravičenca do uveljavljanja oprostitve plačila socialnovarstvenih storitev ali znižanega prispevka k plačilu družinskega pomočnika. Center za socialno delo v tem primeru z eno odločbo odloči o pravicah in obveznostih upravičenca in njegovega zavezanca.

(6) Ob uveljavljanju pravic iz javnih sredstev, ki se financirajo iz občinskega proračuna, pristojna lokalna skupnost poda predhodno mnenje o znanih okoliščinah, ki so pomembne za odločitev in ki izhajajo iz njenih zbirk podatkov, če zakon, ki ureja upravičenost do posamezne pravice iz javnih sredstev, ne določa drugega načina sodelovanja lokalne skupnosti v postopku.

(7) Pristojna lokalna skupnost mnenje iz prejšnjega odstavka poda v 10 dneh od prejema obvestila centra za socialno delo o tem, da vodi postopek, v katerem odloča o pravici iz javnih sredstev, ki se financira iz proračuna lokalne skupnosti. Če lokalna skupnost v navedenem roku mnenja ne da, se postopek nadaljuje. Če pristojna lokalna skupnost v roku poda mnenje iz prejšnjega odstavka, se šteje, da je prijavila stransko udeležbo v postopku. V tem primeru se pristojno lokalno skupnost, če tako zahteva, lahko seznanijo s podatki o določeni višini tistih denarnih prejemkov iz 5. člena tega zakona, ki neposredno vplivajo na upravičenost do subvencij oziroma plačil iz 6. člena tega zakona, ki jih izplačuje lokalna skupnost.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

/

VI. PRILOGE